บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาความต้องการในการอบรมของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542
2. แนวคิดเกี่ยวกับการฝึกอบรม
3. แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการของครูผู้สอน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ใน 4 ด้าน
   - 3.1 ความหมายของหลักสูตร
   - 3.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
   - 3.3 สื่อการเรียนการสอน
   - 3.4 การวัดและการประเมินผล
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กล่าวถึงมาตรา 22 ความว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ มาตรา 22 ไม่ได้กล่าวโดยตรงว่าต้องยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน เพราะอาจจะสร้างปัญหาเชิงกฎหมายในการบังคับใช้และการตีความและตามปรัชญาการเรียนการสอนควรหลีกเลี่ยงแนวคิดแบบแยกขั้วระหว่างการเรียนของผู้เรียน และการสอนของครู (วิชัย ตันศิริ, 2542 : 6) ในมาตรา 22 จึงกล่าวไว้เป็นกลาง ๆ ไว้โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ซึ่งเป็นที่เข้าใจโดยสรุปว่า หมายถึง การเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั่นเอง การเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนสามารถที่จะเรียนรู้ตามความถนัดหรือความสนใจของตนเองได้ โดยที่สถานศึกษาต้องจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองการเรียนรู้ของผู้เรียนตามความเหมาะสมและความต้องการของผู้เรียน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ยังกล่าวถึงมาตรา 24 ความว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้ 1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดย

มหาวิทยาลัยนเรศวร Naresuan University Pibulsongkram Rajabhat University

คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 2) ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา 3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง 4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา 5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ 6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชน ทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาตามศักยภาพ

มาตรา 24 มีสาระสำคัญในเรื่องการจัดการเรียนรู้ซึ่งเป็นการกำหนดหลักการในการให้การศึกษาของสถานศึกษา (การศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาระดับอุดมศึกษา) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในฐานะผู้รับผิดชอบในการดำเนินการเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาจากกระบวนการเรียนรู้และการถ่ายทอดในเรื่องดังนี้ 1) เนื้อหาสาระและกิจกรรม 2) ทักษะและกระบวนการศึกษา 3) การฝึกปฏิบัติและได้เรียนรู้จากประสบการณ์ 4) ปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมที่ดีงาม 5) จัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมและสื่อการเรียน 6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นทุกเวลา (กรมสามัญ, 2542 : 89)

มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

มาตรา 7 ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น การกีฬา และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาของไทยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม หรือเพื่อพัฒนาคนไทยให้สามารถอยู่รอดและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมที่มีวัฒนธรรม ประเพณี การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจอย่างไทยได้อย่างเป็นสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542 : 5-6)

การศึกษาที่แท้จริงและเหมาะสมสำหรับสังคมยุคใหม่ คือ การศึกษาตลอดชีวิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Pibulsongkram Rajabhat University

ผู้เรียนในยุคโลกาภิวัตน์ก็คือคนทุกคนในสังคม คนในสังคมโลกยุคใหม่จำเป็นจะต้องมีการเรียนรู้ตลอดเวลา ผู้เรียนคือผู้ที่สามารถเรียนรู้ได้ตั้งแต่ก่อนเกิดจนตาย เรียนรู้ได้ตลอดชีวิต ฉะนั้น ผู้เรียนจึงครอบคลุมไปจนถึงที่ศึกษาด้วยตนเอง คนในวัยทำงาน ผู้สูงอายุ ฯลฯ ทุกคนคือลูกค้าของระบบการศึกษา หน่วยงานทางการศึกษาจะต้องนำบริการการศึกษาที่มีอยู่ไปใช้ถึงลูกค้า ซึ่งก็คือคนไทยให้ได้ทุกคน การเรียนรู้ตลอดชีวิตจะแตกต่างกันตามลำดับการพัฒนาการของวัยต่าง ๆ ตั้งแต่ก่อนเกิดจนถึงตาย ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การเรียนรู้ก่อนเกิด การเรียนรู้ในช่วงนี้เป็นส่วนหนึ่งของบุคคลที่เป็นแม่เกี่ยวกับการดูแลรักษาลูกในครรภ์ เนื้อหาความรู้ก็คือเรื่องอนามัย เรื่องโภชนาการ เรื่องการพัฒนาจิตใจ และการฝึกทักษะของลูกตั้งแต่อยู่ในครรภ์ ซึ่งในปัจจุบันมีหลักฐานทางการแพทย์และจิตวิทยาแน่นอนแล้วว่า เด็กสามารถที่จะเรียนรู้ได้ตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา และสามารถที่จะเรียนรู้ได้ทุกเรื่องการให้การศึกษาที่เหมาะสมตั้งแต่ก่อนเกิดสามารถช่วยให้ลูกที่เกิดมามีอุปนิสัยที่ดีและเฉลียวฉลาด เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ

ระยะที่ 2 การเรียนรู้ช่วงวัย 0-5 ปี ถือว่าเป็นวัยทองของการเรียนรู้ เพราะวันนี้สมองจะเติบโตอย่างรวดเร็ว ถ้าได้รับการพัฒนาที่ถูกต้องแล้ว จะช่วยพัฒนาเซลล์สมอง เจตคติต่อการเรียนรู้ และวางพื้นฐานของการเรียนรู้ ช่วยให้ทักษะการเรียนรู้พัฒนาไปได้ตลอดชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ

ระยะที่ 3 การเรียนรู้ช่วงอายุ 6-24 ปี ถือได้ว่าเป็นวัยเรียนในสถานศึกษา โดยเริ่มตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา จนกระทั่งถึงระดับอุดมศึกษา การเรียนในช่วงนี้จะเป็นการเรียนรู้เพื่อให้มีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม แหล่งการเรียนรู้ของวัยนี้จะอยู่ในสถานศึกษาเป็นหลัก แต่การเรียนรู้ที่จะต้องส่งเสริมให้มีมากขึ้นก็คือ การเรียนรู้จากครอบครัว ชุมชน สถานประกอบการ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดการศึกษาจะต้องหลากหลาย สื่อต่าง ๆ จะเริ่มมีบทบาทและมีความสำคัญมากขึ้น

ระยะที่ 4 การเรียนรู้ช่วงวัยทำงาน อายุระหว่าง 25 – 60 ปี คนวัยทำงานจะเรียนรู้จากสื่อการศึกษาตามอัธยาศัยมากกว่าการเรียนจากสถานศึกษา และจะมีการเรียนรู้จากสถานประกอบการ จากเพื่อนร่วมงาน จากสื่อมวลชน จากเทคโนโลยีสารสนเทศ จากสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติมากขึ้น เนื่องจากวัยนี้ส่วนใหญ่จะอยู่ที่ทำงานหรือสถานประกอบการ จึงเป็นภาระหน้าที่ของนายจ้างที่จะต้องพัฒนาให้ความรู้ หรือฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนทักษะใหม่ ๆ ที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพอยู่เสมอ

ระยะที่ 5 การเรียนรู้ในช่วงวัยสูงอายุ คืออายุ 60 ปีขึ้นไป คนสูงอายุสามารถเรียนรู้ได้มากมายหลายอย่าง โดยผ่านกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย เช่น กีฬาสำหรับผู้สูงอายุการดูแลสุขภาพอนามัยให้ตนเอง ดนตรี ศิลปหัตถกรรม กิจกรรมอาสาสมัคร การท่องเที่ยวอย่างอนุรักษ์ คนสูงอายุบางคนสามารถค้นคว้าหาความรู้ทางวิชาการเพื่อแสดงออกในรูปการบรรยายและ

การเขียน รวมทั้งการเป็นกรรมการมูลนิธิ ชมรม สมาคมต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยทำประโยชน์ให้สังคมได้อีกมาก

จะเห็นว่าผู้เรียนแต่ละวัยมีพัฒนาการทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และความต้องการในการเรียนรู้แตกต่างกัน การจัดการศึกษาต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นหลัก และจัดเนื้อหาการเรียนที่สอดคล้องกับตามความต้องการของแต่ละวัย และจะต้องเปิดโอกาสให้ทุกคนได้รับการศึกษาระบบใดระบบหนึ่งใน 3 ระบบ โดยถือว่ามนุษย์เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดและการเรียนรู้ก็เป็นกิจกรรมที่ทำได้ตลอดชีวิต ถ้านำแนวคิดสองแนวคิดที่ว่า คนมีความสำคัญกับศักยภาพในการเรียนรู้ตลอดชีวิตมาบูรณาการเข้าด้วยกันจะช่วยปฏิวัติแนวคิดเรื่องการจัดการศึกษาของประเทศได้ (รุ่ง แก้วแดง, 2542 : 78-87)

แนวคิดเกี่ยวกับการฝึกอบรม

ความหมายของการฝึกอบรม

ประหยัด จิระวรพงศ์ (2530 : 12) ให้ความหมายของการฝึกอบรมว่า เป็นกระบวนการให้เกิดการเรียนรู้โดยมีเป้าหมายเฉพาะแคบ ๆ สำหรับเรื่องใดเรื่องหนึ่งซึ่งสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ทันที

เครือวัลย์ ลิ่มอภิชาติ (2531) ได้ให้ความหมายการฝึกอบรมว่า หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้ (Learning) เฉพาะอย่างของบุคคลเพื่อปรับปรุงและเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ความเข้าใจ (Understanding) ทักษะหรือความชำนาญการ (Skill) และทัศนคติ (Attitude) อันเหมาะสมจนสามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรม และทัศนคติเพื่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ (Specific Knowledge) เพื่อยกมาตรฐานการปฏิบัติงานให้อยู่ในระดับสูงขึ้น ทำให้บุคลากรมีความเจริญก้าวหน้าในงาน

กิติ ตยัคคานนท์ (2534 : 95 – 96) กล่าวว่า การฝึกอบรม หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้จัดขึ้นเพื่อให้คนเปลี่ยนแปลงการกระทำหรือพฤติกรรมในการปฏิบัติงาน การฝึกอบรมเป็นรูปแบบหนึ่งของการศึกษาและการสื่อความหมาย การฝึกอบรมจะต้องเกี่ยวกับองค์ประกอบ 4 ประการ คือ คน การเรียนรู้ งาน และการปฏิบัติงาน

วิชิต สุรัตน์เรืองชัย (2534 : 47) ได้ให้ความหมายของการฝึกอบรมว่า เป็นกระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เข้าร่วมรับการฝึกอบรมได้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องหนึ่งภายในระยะเวลาที่ไม่นานนัก

วัฒนา ชื่นวงษ์ษา (2536 : 24) กล่าวว่าการฝึกอบรมเป็นการเสริมสร้างและพัฒนาความคิดเห็น การกระทำ ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ และทักษะของบุคคลในขณะที่กำลังทำงานอยู่ให้กว้างขวาง ก้าวหน้า

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Pibulsongkram Rajabhat University

ประภาเพ็ญ สุวรรณ และสวิง สุวรรณ (ม.ป.ป. : 2) ได้ให้ความหมายของการฝึกอบรมว่า เป็นกระบวนการจัดการเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานให้มากที่สุด โดยมีเป้าหมายให้ผู้เข้าร่วมการอบรมสามารถกระทำหรือปฏิบัติในสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในหน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพให้มากที่สุด โดยมีเป้าหมายให้ผู้เข้าร่วมการบรมสามารถกระทำหรือปฏิบัติในสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในหน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพ

สภาบันฝึกอบรมข้าราชการพลเรือนแห่งสหรัฐอเมริกาและแคนาดา (Civil Service Assembly of the United States and Canada, 1941 อ้างถึงใน กุลชน ธนาพงศธร และไตรรัตน์ โภคพลาภรณ์, 2531) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การฝึกอบรม คือกรรมวิธีในอันที่จะเพิ่มพูนสมรรถภาพในการทำงานของผู้ปฏิบัติงานทั้งในด้านความคิด การกระทำ ความสามารถ ความรู้ ความชำนาญ และทัศนคติต่าง ๆ ซึ่งจะมีขึ้นในปัจจุบันและอนาคต

กูด (Good, 1973 : 613) ได้ให้ความหมายของการฝึกอบรมไว้ว่า หมายถึงกระบวนการให้ความรู้และฝึกทักษะแก่บุคคลได้เงื่อนไขบางประการ แต่ยังไม่เป็นระบบเหมือนกับการศึกษาในสถาบันการศึกษาทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับ บีช (Beach, 1980 : 3) ที่ได้ให้ความหมายว่า การฝึกอบรม หมายถึงกระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อให้บุคคลได้เรียนรู้และฝึกความชำนาญด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะวัตถุประสงค์

มาทีส และแจคสัน (Mathis and Jackson, 1979) ได้ให้ความหมายของการฝึกอบรมว่า หมายถึงกระบวนการของการเรียนรู้ที่บุคคลต้องการทักษะ แนวความคิดและความรู้เพื่อที่จะช่วยให้ทำงานได้ผลสำเร็จบรรลุถึงเป้าหมาย

ฟุลเมอร์ (Fulmer, 1987 : 326) กล่าวสรุปว่า การฝึกอบรมเป็นการให้ความรู้หรือพัฒนาทักษะเฉพาะด้านแก่ผู้เข้ารับการอบรม

สรุปได้ว่า การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ การพัฒนา และประสบการณ์อันเหมาะสมภายในระยะเวลาอันจำกัด โดยใช้เทคนิคและกลวิธีต่าง ๆ กระตุ้นหรือชักจูงใจ เพื่อพัฒนาบุคลากรและเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ในองค์การนั้น

การฝึกอบรมและการพัฒนา

ภิญโญ สาธร (2517 : 177) กล่าวไว้ว่า ครูหรือบุคลากรทุกชนิดของโรงเรียนแม้จะมีความสามารถดีเด่นเพียงใดก็ตาม ถ้าเวลาผ่านไปนาน ๆ บรรดาความรู้ ความชำนาญย่อมอ่อนลงไปเป็นธรรมดา การให้ครูหรือบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมเป็นสิ่งจำเป็นน่าสนับสนุนทุกวิถีทาง เพื่อพัฒนาครูให้เข้มแข็ง ทันสมัย และทำงานอย่างมีประสิทธิภาพตลอดเวลาการฝึกอบรมจึงเป็นขั้นตอนสำคัญยิ่งขั้นตอนหนึ่งในการบริหารงานบุคคล เพื่อเราจะสามารถรักษา

กำลังคนที่มีอยู่ในองค์การหรือหน่วยงานให้มีความเจริญก้าวหน้า และพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานของบุคคลเหล่านั้นให้มากที่สุด

กิติ ตยัคคานนท์ (2534 : 95) กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากรมีวัตถุประสงค์ 4 ประการคือ

1. เพื่อเพิ่มทักษะในการทำงานให้แก่ผู้ปฏิบัติ พร้อมทั้งการเพิ่มพูนและปรับปรุงวิชาการกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ
2. เพื่อเพิ่มความคล่องตัวและการปรับตัวของผู้ปฏิบัติงาน
3. เพื่อการเพิ่มผลผลิต
4. เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานทราบถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรว่าเป็นวิธีหนึ่งที่จะทำให้เขามีโอกาสที่จะได้รับการพิจารณาจากหน่วยงาน

จันปรานี สงวนนาม (2537 : 56) กล่าวว่า การฝึกอบรมควรเน้นการพัฒนาส่วนด้านความคิด ด้านกำลังกาย และด้านกำลังจิตไปพร้อมกัน เนื่องจากความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรมิได้ขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถ และทัศนคติในงานเท่านั้น หากบุคลากรองค์การขาดด้านใดด้านหนึ่งไปแล้ว พฤติกรรมหรือผลการปฏิบัติงานจะไม่มีประสิทธิภาพ คุณภาพ และผลงานก็ลดลง

สรุปได้ว่า การฝึกอบรมจะช่วยให้บุคลากรเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและทัศนคติแล้ว ควรที่จะพัฒนาด้านความคิด ด้านกำลังกาย และด้านจิตใจประกอบไปด้วย

นโยบายและแผนพัฒนาบุคลากร ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดแรงจัดพัฒนาให้บุคลากรมีจิตสำนึก อุดมการณ์ และความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน มีการตรวจสอบสมรรถภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกระดับ รวมทั้งปรับปรุงการจัดสวัสดิการ ยกย่องเชิดชูเกียรติให้บุคลากรมีขวัญกำลังใจ ภาคภูมิใจ และมีความสุขในการทำงาน โดยมีเป้าหมายการดำเนินการให้บุคลากรทุกประเภท ทุกระดับได้รับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ทักษะทางด้านวิชาการอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และบุคลากรดังกล่าวไม่น้อยกว่าร้อยละ 90 เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ทักษะ และความสามารถในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2533 : 2) ได้กำหนดให้กองพัฒนาบุคคลรับผิดชอบหน้าที่ในการพัฒนาข้าราชการและลูกจ้าง ทั้งในด้านความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงาน รวมทั้งการเสริมสร้างทัศนคติ ค่านิยม คุณธรรม และจริยธรรมที่เหมาะสม ทั้งนี้ให้ฝ่ายโครงการอบรมและพัฒนารับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดทำแผนการอบรมพัฒนา และจัดทำหลักสูตร สื่อเอกสารในการฝึกอบรม ตลอดจนการพิจารณาให้ข้าราชการเป็นวิทยากร รวมทั้งการวัดผล ประเมินผล และรายงานผลการอบรมและพัฒนาลูกจ้างในสังกัด (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, ม.ป.ป. : 135) นอกจากนี้แล้วกองพัฒนาบุคคล สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้มอบหมายภารกิจให้ฝ่ายพัฒนาบุคคลสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

ได้รับผิดชอบหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดประชุม อบรม สัมมนา ข้าราชการในสังกัด เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ ตามรายละเอียดดังแผนงานดังต่อไปนี้

1. แผนงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
   1.1 งานดำเนินการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
2. แผนงานดำเนินการศึกษาระดับประถมศึกษา
   2.1 งานดำเนินการศึกษาระดับประถมศึกษา
   2.2 งานจัดหาแบบเรียน เครื่องเขียน และเครื่องแบบนักเรียน
   2.3 โครงการพัฒนาการศึกษาเฉพาะพื้นที่
   2.4 โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
   2.5 โครงการจัดที่ดินทำกินให้ราษฎรผู้ยากไร้ในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม
3. แผนงานปรับปรุงคุณภาพการศึกษาระดับประถมศึกษา
   3.1 งานพัฒนาบุคลากร
   3.2 โครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และอุดมการณ์ในการทำงานของบุคลากร
   3.3 งานนิเทศการศึกษา
   3.4 โครงการพัฒนาการเรียนการสอน 5 กลุ่มประสบการณ์
   3.5 โครงการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา
   3.6 โครงการส่งเสริมความเป็นเลิศของนักเรียน
   3.7 โครงการผู้ปกครองศึกษาเพื่อช่วยเหลือการเรียนของนักเรียน
   3.8 โครงการพัฒนาการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา
   3.9 โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท
   3.10 งานประเมินผลทางการศึกษา
   3.11 งานวิจัยและพัฒนาการศึกษา
   3.12 งานพัฒนามาตรฐานการศึกษา
   3.13 งานอนามัยโรงเรียน
   3.14 งานจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่ออาหารกลางวัน
   3.15 โครงการสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตย
   3.16 โครงการส่งเสริมกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา
   3.17 โครงการพัฒนารูปแบบจัดการประถมศึกษาสำหรับเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ Phetchabun Rajabhat University

กระบวนการฝึกอบรม

หน่วยงานจะมีความเจริญก้าวหน้า ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการพัฒนาปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา ทั้งในด้านโครงการการบริหารและปัจจัยบริหาร อันประกอบด้วย คน เงิน วัสดุ และการจัดการ ปัจจัยทั้ง 4 ล้วนมีความสำคัญยิ่งกับการบริหารงาน แต่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วกันว่า "คน" เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการบริหารงาน

นักวิชาการได้ให้ความหมายของคำว่า ฝึกอบรม ไม่แตกต่างกันมากนัก ศักรินทร์ สุวรรณโรจน์ และเสนาะ ติเยาว์ ได้ให้ความหมายของการศึกษาอบรมไว้ในลักษณะเดียวกัน กล่าวคือ การฝึกอบรมหมายถึงวิธีการหรือกระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อให้บุคคลได้เกิดการเรียนรู้หรือมีความชำนาญเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ ส่วนสมชาติ กิจยรรยง, อรจรีย์ ณ ตะกั่วทุ่ง และสมคิด บางโพ ได้ให้ความหมายว่า เป็นกระบวนการเสริมสร้างหรือเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้สูงขึ้น ในขณะที่วิจิตร อาวะกุล กล่าวว่าหมายถึงการพัฒนาหรือฝึกอบรมบุคคลให้เหมาะหรือเข้ากับงานที่ใช้ในการพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์หรือประสิทธิภาพขององค์กรนั้นเอง ดังคำกล่าวของ สชูลเลอร์ (Ranall S. Schuler) ที่ว่าจัดฝึกอบรมเพื่อให้บุคคลได้มี

1. ทักษะการแก้ไขปัญหา
2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์การ
3. ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีและการวางแผนที่จะใช้เทคโนโลยี
4. ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนให้สำเร็จ
5. ทักษะการเป็นผู้นำ
6. ความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันและอนาคต
7. ทักษะการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงองค์การ
8. ความรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของโลก
9. ทักษะการเป็นผู้จัดการที่ดี
10. ทักษะทางคอมพิวเตอร์

กระบวนการฝึกอบรมนั้นประกอบด้วย วิธีการและเทคนิคต่าง ๆ มากมายหลายรูปแบบ แต่ในที่นี้จะเน้นเฉพาะการประชุมทางวิชาการ ซึ่งก็ครอบคลุมถึงการจัดสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ การฝึกอบรม (หลักสูตรระยะสั้น) หรือการประชุมสมัชชาสากล ไม่ว่าการจัดประชุมทางวิชาการจะจัดในรูปแบบไหน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการวางแผนและการจัดการที่ดี อันจะนำไปสู่ความสำเร็จและประสิทธิภาพของการประชุมนั้น ๆ

ในการฝึกอบรมนั้นจะประสบปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น สรุปได้ดังนี้ (อัญชลี มังครีสรรค์, 2526)

1. ปัญหาเกี่ยวกับการสำรวจความต้องการหรือจำเป็นในการฝึกอบรม เช่น ขาด

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ Chiangmai Rajabhat University

ความร่วมมือ และเห็นความสำคัญในการสำรวจความต้องการในการฝึกอบรมของผู้บังคับบัญชาระดับสูง

2. ปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณ ซึ่งบางหน่วยงานมีงบประมาณจำกัดทำให้ไม่สามารถทำงานได้เต็มที่

3. ปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ฝึกอบรมมีน้อย ไม่เพียงพอ ขาดทักษะในการจัดอบรม

4. ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานฝึกอบรม เช่น วิทยากรไม่เพียงพอ อุปกรณ์และสื่อในการอบรมไม่เหมาะสมกับหัวข้อวิชา เทคนิคการฝึกอบรมไม่เหมาะสม

5. ปัญหาเกี่ยวกับการประเมินผลและติดตามผล เช่น การกำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมไม่ชัดเจนทำให้ยากแก่การประเมิน ไม่มีการประเมินและติดตามผลภายหลังการอบรม

สำหรับการดำเนินการฝึกอบรมบุคลากรในสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเพื่อพัฒนาให้มีสมรรถภาพและประสิทธิภาพในการทำงานย่อมมีปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ไม่บรรลุความสำเร็จเท่าที่ควร ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2532)

1. การดำเนินการฝึกอบรมไม่เป็นไปตามระบบที่ถูกต้อง หรือไม่เป็นไปตามกระบวนการที่ควรจะเป็น คือ ขาดการวิเคราะห์หาความจำเป็นที่แท้จริงในการฝึกอบรม

2. ขาดจุดมุ่งหมายในการฝึกอบรมที่แท้จริง ไม่รู้ว่าจะจัดอบรมเพื่ออะไร จัดอบรมแล้วจะได้ผลตอบแทนอย่างไร

3. ขาดเทคนิควิธีการในการฝึกอบรมที่เหมาะสม ยังยึดรูปแบบวิชาการสอนที่มีครูหรือวิทยากรเป็นศูนย์กลาง

4. ขาดการใช้เทคโนโลยีอันเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการฝึกอบรมให้สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมาย ขาดความรู้ความเข้าใจ และขาดความสามารถในการประยุกต์เอาเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการดำเนินการจัดฝึกอบรม

5. ขาดการประเมินผลการฝึกอบรมและติดตามผลหลังการฝึกอบรมซึ่งเป็นดัชนีอันสำคัญที่จะชี้ให้เราทราบถึงระดับของการนำเอาความรู้ความเข้าใจ ประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตการปฏิบัติงานว่าสามารถนำไปใช้ได้มากน้อยเพียงใด เป็นระดับที่พึงพอใจหรือไม่เพื่อนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไข

จิระ หงส์ลดารมภ์ (2535) กล่าวว่า กระบวนการฝึกอบรมที่ดีย่อมก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดให้แก่องค์การอย่างมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาหรือแก้ปัญหาด้วยการฝึกอบรม

ธงชัย เขมนะสิริ (2524 : 11-15) ได้เสนอขั้นตอนในการสร้างหลักสูตรการฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพไว้ ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Pibulsongkram Rajabhat University

1. หาความต้องการในการอบรม เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการจัดหลักสูตรการอบรม

2. สร้างคุณลักษณะของหลักสูตรการฝึกอบรม ขั้นตอนนี้เป็นการจัดทำรายการละเอียดว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะต้องเรียนรู้อะไรบ้าง ซึ่งขึ้นอยู่กับผลการหาความต้องการในการฝึกอบรม

3. ตั้งความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรม ขั้นตอนนี้มีการกำหนดความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ ควรเขียนไว้ให้ชัดเจน

4. ทดสอบ ควรจัดให้มีการทดสอบไม่ว่าจะเป็นการทดสอบก่อนที่จะมีการฝึกอบรมหรือหลังฝึกอบรมหรือแม้แต่การทดสอบเพื่อความก้าวหน้าของการเรียนรู้ในระหว่างการฝึกอบรม

5. เตรียมโครงการฝึกอบรม เป็นขั้นตอนที่จะต้องประมาณระยะเวลาของหลักสูตรการฝึกอบรมแต่ละประเภท จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม วิธีการทั่ว ๆ ไปที่จะใช้ในการฝึกอบรม สถานที่ในการฝึกอบรม รายนามวิทยากร

6. เตรียมงานสอน ขั้นตอนนี้เป็นเรื่องส่วนตัวของวิทยากรผู้ที่ถูกจัดสรรไว้ในขั้นตอนที่ 5 ถึงแม้ว่าจะเป็นการเตรียมงานส่วนตัวของวิทยากรก็ตาม ก็ต้องสอดคล้องกับความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม ทั้งต้องเป็นไปตามวิธีการที่ได้ตกลงกันไว้ในการเตรียมโครงการด้วย

7. เตรียมวัสดุอุปกรณ์และเครื่องใช้ในการฝึกอบรม ขั้นตอนนี้ต้องจัดเตรียมว่าจะจัดอุปกรณ์และเครื่องใช้ในการฝึกอบรมจากที่ใด และจะใช้ในเวลาใดก็ต้องให้สอดคล้องกับโครงการฝึกอบรม

8. เตรียมตารางฝึกอบรม อาจเป็นรายวัน รายสัปดาห์ หรือรายเดือน แล้วแต่ความยาวของหลักสูตรการฝึกอบรม นอกจากนั้นรายละเอียดของแต่ละข้อวิชาในแต่ละวันควรจัดการให้ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมทราบทุก ๆ วัน เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะได้ทราบว่าในวันนั้นจะมีการอบรมในหัวข้อวิชาอะไร ระหว่างเวลาเท่าไร ใครเป็นวิทยากร ใช้วิธีการอบรมอย่างไร และสถานที่ฝึกอบรม เป็นต้น

9. เตรียมข้อแนะนำทั่วไป โดยปกติการใช้ข้อแนะนำทั่วไปมักใช้ในกรณีที่เป็นหลักสูตรฝึกอบรมระยะยาว ซึ่งข้อแนะนำทั่วไปจะเริ่มตั้งแต่การแสดงความยินดีกับผู้เข้าร่วมการฝึกอบรม สถานที่จัดการฝึกอบรม สถานที่พักแรม รายชื่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมทั้งหมดหมายเลขโทรศัพท์ของสถานที่ฝึกอบรมหรือสถานที่พัก แผนที่แสดงที่ตั้งของเมือง เป็นต้น

10. ดำเนินการฝึกอบรม ในการดำเนินการฝึกอบรมนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้มีความยืดหยุ่นในการดำเนินการอบรม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และปฏิกิริยาสนองตอบในทางสร้างสรรค์ให้ดีที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจปรับปรุงตารางสอนประจำวันให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรให้ได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Pibulsongkram Rajabhat University

11. ผลการเรียนรู้ เมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรมในแต่ละหัวข้อหรือเมื่อเสร็จสิ้นการอบรมทั้งหลักสูตร ควรที่จะมีการตรวจสอบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีความรู้ ความสามารถ และทัศนคติใหม่ๆ ตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมหรือไม่ โดยการใช้แบบทดสอบหรือแบบสอบถาม ข้อมูลที่ได้มาจะช่วยบอกได้ว่าวัตถุประสงค์ของการจัดการฝึกอบรมได้บรรลุผลมากน้อยเพียงใด

12. ประเมินผลการฝึกอบรม เป็นการสำรวจผลของการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคน โดยการสังเกตหรือการใช้แบบสอบถาม และที่ได้จะช่วยให้ได้ข้อมูลมาปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรมต่อไป

เสาวลักษณ์ สิงห์โกวินท์ และกมล อดุลพันธ์ (2527, 149 – 150) กล่าวว่า ขั้นตอนในการจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรม มี 6 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. หัวหน้าโครงการฝึกอบรมจะต้องทำความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมให้ชัดเจน ทั้งวัตถุประสงค์ของหลักสูตร วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม และวัตถุประสงค์ของแต่ละหมวดวิชา

2. การพิจารณาว่าวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้นั้นจะบรรลุได้ด้วยการให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเรียนรู้โดยหมวดวิชาหรือการปฏิบัติใดบ้าง ถ้าทำได้ควรกำหนดพฤติกรรมนี้เป็นจุดหมายปลายทางของผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลังจากผ่านการอบรมแล้วว่าควรจะเป็นเช่นใด

3. เมื่อกำหนดหมวดวิชาและวิธีการปฏิบัติได้แล้ว ก็แยกแยะแต่ละหมวดวิชาว่าจะต้องมีหัวข้อวิชาอะไรบ้าง

4. จัดทำตารางแห่งการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาว่าในแต่ละหัวข้อวิชานั้นต้องการให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ ความชำนาญ หรือมีทัศนคติอย่างไร มากน้อยแค่ไหน จะใช้เทคนิคอะไร ระยะเวลาที่จะกำหนดให้สำหรับแต่ละหัวข้อวิชาควรจะเป็นอย่างไร ในการจัดทำตารางดังกล่าวนี้หัวข้อโครงการฝึกอบรมควรหารือกับวิทยากรหรือผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ

5. จัดทำรายละเอียดขอบเขตวิชาตามข้อ 4 โดยเขียนวัตถุประสงค์ของหัวข้อวิชาหรือวัตถุประสงค์ในการสอน แนวการสอน วิธีการอบรม ระยะเวลาการอบรม เป็นต้น

6. พิจารณาจัดลำดับของแต่ละหัวข้อวิชา โดยพิจารณาดูว่าหมวดวิชาและหัวข้อวิชาใดควรอบรมก่อน อะไรควรอบรมหลัง การจัดลำดับหัวข้อวิชาจะต้องคำนึงถึงหลักการเรียนรู้และจะต้องให้ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมเกิดความพอใจอย่างสม่ำเสมอตลอดระยะเวลาตามหลักสูตร

6.1 หมวดหัวข้อวิชาและหัวข้อวิชา

6.2 วัตถุประสงค์ของแต่ละวิชา

6.3 เนื้อหาสาระของแต่ละหมวดวิชา

6.4 เทคนิคหรือวิธีการฝึกอบรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Pibulsongkram Rajabhat University

6.5 ระยะเวลาของแต่ละวิชา

6.6 วิทยากรในแต่ละวิชา

6.7 ตารางการฝึกอบรม

แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการของครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ใน 4 ด้าน

ความหมายของหลักสูตร

ในการจัดการศึกษาให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายนั้น หลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะหลักสูตรเป็นตัวกำหนดจุดหมายปลายทาง เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อนำผู้เรียนไปสู่จุดหมายปลายทางดังกล่าว ได้มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายคำว่า หลักสูตร ไว้หลากหลายดังนี้

กรมวิชาการ (2521) ได้ให้ความหมายหลักสูตรไว้ว่า หมายถึง ประสบการณ์ทั้งหมดที่โรงเรียนจัดให้นักเรียนทั้งประสบการณ์ในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนได้รับรู้ เจตคติ และทักษะที่สำคัญกับชีวิต

สุมิตร คุณานุกร (2523 : 2 – 3) ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ในสองระดับ คือ หลักสูตรในระดับชาติกับหลักสูตรในระดับโรงเรียน หลักสูตรระดับชาติ หมายถึง โครงการให้การศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะสอดคล้องกับความมุ่งหมายทางการศึกษาที่กำหนดไว้ ส่วนหลักสูตรในระดับโรงเรียน หมายถึง โครงการที่จะประมวลความรู้และประสบการณ์ทั้งหลายที่โรงเรียนจัดให้กับนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นภายในหรือภายนอกโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาไปตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้

ภิญโญ สาธร (2526 : 326) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึงบรรดาประสบการณ์ต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดให้แก่นักเรียนตามระดับชั้น ตามความต้องการของสังคม

บุญมี เณรยอด (2531) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หมายถึง มวลความรู้และประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดให้นักเรียน เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ทั้งในและนอกโรงเรียน

ทาบา (Taba, 1978 : 12) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึงมวลประสบการณ์ต่าง ๆ ที่โรงเรียนและครูผู้สอนจัดขึ้น เพื่อให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามลักษณะที่ต้องการและให้ถึงจุดหมาย

ดังนั้น สรุปได้ว่า หลักสูตร คือมวลประสบการณ์ทางการศึกษาเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ แนวทางการจัดการศึกษาแต่ละระดับ ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มวิชา ขอบข่ายของเนื้อหาวิชา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนมีทักษะและเจตคติที่ดี สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

การจัดการเรียนการสอน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตควรให้มีความยืดหยุ่นได้บ้างตามสมรรถภาพของท้องถิ่น คาบเวลาเรียนสำหรับแต่ละเรื่องควรเหมาะสมกับเนื้อหา ทักษะ กระบวนการต่างๆ ที่มุ่งฝึกให้สอดคล้องกับวัยและระดับชั้น ความในใจของผู้เรียน และควรใช้เวลาว่างให้คุ้มค่า ตามหลักสูตรกำหนดให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมการเรียนในรูปแบบต่าง ๆ ในรูปแบบต่างๆ อันเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ไม่ใช่แต่ฟังการบรรยายหรืออ่าน ครูผู้สอนควรระลึกอยู่เสมอว่าการให้ผู้เรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ก็เพื่อฝึกทักษะกระบวนการ ซึ่งเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการเรียนในชั้นต่างๆ ไป ทั้งในแง่ของการศึกษาเพื่อชีวิต การแก้ปัญหา การตัดสินใจ และการศึกษาต่อในชั้นที่สูงขึ้น ดังนั้นเวลาเรียนที่กำหนดจึงควรมาใช้เพื่อการสร้างประสบการณ์ชีวิตในความหมายดังกล่าวอย่างแท้จริง

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

การจัดการเรียนการสอนมีวิธีการได้หลากหลายวิธีที่ครูจะพิจารณาเลือกใช้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน เนื้อหา และจุดประสงค์ในการสอน ในสภาพสังคมปัจจุบันเป็นยุคที่โลกมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความรู้ ข้อมูลข่าวสารต่างๆ เพิ่มพูนขึ้นเร็ว เปลี่ยนแปลงเร็ว และแพร่กระจายสื่อสารข้ามโลก จากซีกโลกหนึ่งไปยังอีกซีกโลกหนึ่งได้อย่างรวดเร็ว การจัดการเรียนการสอนจะต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาวการณ์ของโลกในปัจจุบันด้วย จึงจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ ปรับตัวหรือพัฒนาตนเองดำเนินชีวิตอย่างสอดคล้องกับสภาวะการณ์ต่างๆ ที่อยู่รอบตัวได้อย่างมีความสุข รวมทั้งสามารถนำพาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงไปในอนาคต การจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นวิธีการเรียนการสอนที่นักการศึกษาเห็นว่าเหมาะสมกับสภาวะการณ์ปัจจุบันเป็นอย่างยิ่งและสนับสนุนให้ครูนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง การจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการหรือเทคนิคการสอนใด ๆ ก็ตามที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้มีบทบาทในการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะได้ฝึกคิด ค้นคว้า วิเคราะห์ ภายใต้การแนะนำ ช่วยเหลือของครู (ทิศนา แขมมณี, 2542 : 2)

การเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่รากฐานความคิดจากปรัชญาการศึกษา เช่น ปรัชญาพิพัฒนนิยม (Progressivism) ที่เน้นการเรียนด้วยประสบการณ์ตรง (Learning by Doing) ปรัชญาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism) ที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นประโยชน์ของสังคม เรียนรู้ด้วยการทำงานร่วมกัน ฝึกฝนให้รู้จักเทคนิคและวิธีแก้ปัญหาในแนวทางประชาธิปไตย ปรัชญาอัตถิภาวะนิยม (Existentialism) ที่เน้นพัฒนาคนให้มี

อิสระและมีความรับผิดชอบ ยึดหลักให้ผู้เรียนได้มีโอกาสรู้จักตนเอง หรือแม้แต่ปรัชญาการศึกษาตามแนวพุทธศาสตร์ ก็เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำเอง เรียนรู้ด้วยตนเอง มีการประยุกต์หลักอริยสัจ 4 คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเป็นต้น (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, 2540 : 10 – 12)

การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือ การจัดประสบการณ์โดยกระบวนการที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยการคิดค้น สร้าง และสรุปสาระความรู้ด้วยตนเอง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้

1. เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนและมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน
2. การเรียนรู้ไม่ได้เกิดจากแหล่งเดียว แต่มาจากแหล่งต่าง ๆ
3. การเรียนที่ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบด้วยตนเอง มีส่วนร่วมให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี
4. กระบวนการเรียนรู้มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
5. การเรียนรู้มีความหมายและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของผู้เรียนได้

(หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, 2540 : 20)

หลักการดังกล่าวจะนำสู่การจัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมและมีบทบาทเป็นผู้ลงมือกระทำมากที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และเกิดทักษะสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้นบทบาทของครูจะต้องปรับเปลี่ยนจากการบอกความรู้มาเป็นผู้สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุดตามศักยภาพของแต่ละบุคคล โดยวางแผน เตรียมสื่อ และจัดประสบการณ์การเรียนที่มีความหมายแก่ผู้เรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนใฝ่รู้ใฝ่เรียนและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง

สถาบันแห่งชาติเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ (2542 : 9) กล่าวว่า การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มี 2 ด้านคือ

1. ด้านผู้เรียน เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วม เน้นการปฏิบัติจริงได้พัฒนากระบวนการคิด มีอิสระในการเรียนรู้ ตามความถนัด ความสนใจ สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ด้วยวิธีการและแหล่งความรู้ที่หลากหลาย นำความรู้ ประสบการณ์ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
2. ด้านผู้จัด เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การเน้นประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนเป็นสำคัญ การเคารพในศักดิ์ศรี สิทธิของผู้เรียนโดยมีการวางแผน การจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเป็นระบบ

รุ่ง แก้วแดง (2541 : 98) กล่าวว่า การเรียนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางนั้นครูจำเป็นต้องมีการวางแผนกิจกรรม ต้องมีการกระตุ้นให้นักเรียนได้พยายามที่จะศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง และเป็นการเรียนรู้รายบุคคล ครูสามารถใช้บันทึกผลการเรียนหรือแฟ้มสะสม

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Pibulsongkram Rajabhat University

สำนักวิทยบริการสถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม

ผลงาน (Portfolio) เป็นเครื่องมือในการติดตามความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียนซึ่งใช้ดูความก้าวหน้าของการเรียนของตน และบันทึกผลการเรียนนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลในการประชุมระหว่างครูกับผู้ปกครองได้ด้วย

อมรา เล็กเริงสินชุ์ (2540 : 95) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง

1. การสอนที่จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมสอดคล้องกับการดำรงชีวิต

2. การสอนที่จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมสอดคล้องกับความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน

3. การสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้คิดค้น หาความรู้ และลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนจนเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

4. การสอนที่จัดเนื้อหาและกิจกรรมให้เหมาะสมกับสภาพเหตุการณ์และท้องถิ่น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สถาบันแห่งชาติเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ (2542 : 3) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ดังนี้

1. ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ จึงต้องจัดสภาวะแวดล้อม บรรยากาศ รวมทั้งแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ให้หลากหลาย เพื่อเอื้อต่อความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติที่สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจ เหมาะสมกับวัยและศักยภาพของผู้เรียนเพื่อให้การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่และเป็นการเรียนรู้กันและกัน เพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง ชุมชน สังคม และประเทศชาติ โดยการประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับผู้ปกครอง บุคคล ชุมชนและทุกส่วนของสังคม

2. ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด การเรียนการสอนมุ่งเน้นประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็นมีนิสัยรักการเรียนรู้ และเกิดการใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

ทิศนา แขมมณี (2539) กล่าวว่า หลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีดังนี้

1. ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง (Construct) กิจกรรมที่แสดงถึงการแสวงหาข้อมูล ศึกษาทำความเข้าใจ คิดวิเคราะห์ ตีความ แปลความ สร้างความหมายแก่ตนเอง สังเคราะห์ข้อมูล สรุปข้อมูล

2. ผู้เรียนมีความปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกัน (Interaction) ได้เรียนรู้จากกันและกัน แลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ความคิด และประสบการณ์ แก่นักเรียนมากที่สุด

3. ผู้เรียนมีบทบาท มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้มากที่สุด

4. ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการทำงานอย่างเป็นกระบวนการ ควบคู่กับผลงานหรือข้อความที่สรุปได้ (Process Product)

140193

5. ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

การจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา

ในปัจจุบันนี้มุ่งเตรียมนักเรียนให้สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาและปลูกฝังคุณลักษณะ ค่านิยม เจตคติต่าง ๆ ที่จำเป็น ยอมรับความแตกต่าง ศรัทธาในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ฝึกปฏิบัติควบคู่กันไปกับการเรียนเนื้อหา และฝึกฝนให้มีสุขนิสัยที่ดี มีความสนใจต่อข่าวเหตุการณ์ประจำวัน ครูควรสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การเสาะแสวงหาความรู้ และแก้ปัญหาที่ถูกวิธี โดยรู้จักใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและพอเพียงกับการเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ตามแนวคิดของ สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ (2542 : 12 - 16) ได้กล่าวว่า การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมีความสำคัญยิ่ง เนื่องจากเป็นการพัฒนาคุณภาพคน และสร้างพลังในการพัฒนาประเทศ การจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันเน้นการพัฒนาคน ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยเน้นให้มีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง นโยบายการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการก็ได้กำหนดยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แนวคิดที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือ การจัดประสบการณ์โดยมีกระบวนการที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยการคิดค้น สร้าง และสรุปข้อความด้วยตนเอง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ โดยมีหลักการสำคัญได้แก่ 1) เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเองและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน 2) การเรียนรู้ไม่ได้เกิดจากแหล่งเดียวแต่มาจากแหล่งต่าง ๆ 3) การเรียนที่ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบด้วยตนเองมีส่วนช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี 4) กระบวนการเรียนรู้มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน 5) การเรียนรู้มีความหมายและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของผู้เรียนได้

สถานศึกษาควรกำหนดแนวการจัดการเรียนการสอนเป็นการระบุสาระสำคัญ เนื้อหาสาระ กิจกรรมหรือเทคนิคการสอนที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ และเลือกการใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมด้วย กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมีลักษณะดังนี้ 1) ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นพบและสร้างความรู้ด้วยตนเอง 2) ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ได้ทำ และแสดงออกเพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างผลงาน 3) ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนหรือกลุ่มเพื่อเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 4) ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้และปฏิบัติเป็นกระบวนการ มีขั้นตอน 5) ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีผลงานจากการปฏิบัติและเกิดความรู้ที่ถาวร 6) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลตนเองและเพื่อน 7) ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนดังกล่าวจะนำไปสู่การเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมและมีบทบาทเป็นผู้ลงมือกระทำมากที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ และเกิดทักษะสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ บทบาทของครูจะต้องปรับเปลี่ยนจากการบอกความรู้มาเป็นผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการค้นหาหรือสร้างความรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากที่สุดตามศักยภาพของแต่ละบุคคล โดยจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ค้นพบด้วยตนเอง และครูสามารถบอกแหล่งความรู้ให้ผู้เรียนได้

ทิศนา แขมมณี (2542 : 5 – 30) ได้แสดงความคิดเห็นในเรื่องของการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยให้ความหมายของข้อความที่ว่า ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง การให้ผู้เรียนเป็นจุดสนใจ (center of Attention) หรือเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ซึ่งจะดูได้จากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ถ้าเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นมาผู้เรียนก็จะมีบทบาทในการเรียนรู้มาก และควรจะเกิดการเรียนรู้ที่ดีตามมา ครูต้องให้โอกาสผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ให้มาก ๆ โดยมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น ตื่นตัว ตื่นใจ หรือมีใจจดจ่อ ผูกพันกับสิ่งที่ทำมิใช่ทำไปให้เสร็จเพียงภารกิจเท่านั้น

แนวทางในการออกแบบ (Design) กิจกรรมการเรียนรู้ที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างผูกพัน จนกระทั่งเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ มีดังนี้ 1) กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางด้านร่างกาย (Physical Participation) เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสได้เคลื่อนไหวร่างกาย 2) กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางสติปัญญา (Intellectual Participation) เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเคลื่อนไหวทางสติปัญญา เป็นกิจกรรมที่ท้าทายความคิด 3) กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางสังคม (Social Participation) เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว 4) กิจกรรม การเรียนรู้ที่ดีควรช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทางอารมณ์ (Emotion Participation) เป็นกิจกรรมที่ส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้เรียน

กิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการรอบด้านของบุคคลทั้งทางร่างกาย สติปัญญา สังคมและอารมณ์ ดังนั้น ถ้าสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีลักษณะเช่นนี้ นอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้แล้ว ยังจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของผู้เรียนไปพร้อม ๆ กันอีกด้วย นอกจากนี้ยังมีแบบของซิปปา (CIPPA) เป็นรูปแบบของการประยุกต์อย่างแท้จริง แนวคิดนี้สามารถสรุปได้ดังนี้

C มาจากคำว่า Construct หมายถึง การสร้างความรู้ กิจกรรมที่ดีควรให้ผู้เรียนมีโอกาสสร้างความรู้ด้วยตนเอง

I มาจากคำว่า Interaction หมายถึง การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว กิจกรรมที่ดีจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลและแหล่งความรู้ที่หลากหลาย

P มาจากคำว่า Physical Participation หมายถึง การให้ผู้เรียนได้มีโอกาสได้เคลื่อนไหวร่างกาย โดยการจัดกิจกรรมในลักษณะต่าง ๆ

A มาจากคำว่า Application หมายถึง การนำความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จากการเรียน เป็นการเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ

การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแบบซิปปา ได้มาจากตัวย่อของชื่อ CIPPA ซึ่งเป็นโมเดลทางความคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หากใช้ชื่อภาษาไทยที่น่าจะเหมาะสมก็คือ การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแบบประสาท 5 แนวคิดหลัก ดังนี้ 1) แนวคิดการสรรค์สร้างความรู้ (Constructivism) 2) แนวคิดเรื่องกระบวนการกลุ่มและการเรียนแบบร่วมมือ (Group Process and Cooperative Learning) 3) แนวคิดเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียน (Learning) 4) แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้กระบวนการ (Process Learning) 5) แนวคิดเกี่ยวกับการถ่ายโอนการเรียนรู้ (Transfer of Learning) การใช้แนวคิดหลักทั้ง 5 ดังกล่าวข้างต้น ใช้บนพื้นฐานของทฤษฎีสำคัญ 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีพัฒนาการมนุษย์ (Human Development) และทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning)

จากแนวคิดและหลักการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางดังกล่าว หากครูและผู้เรียนให้โอกาสแก่ตนเองและอีกฝ่ายหนึ่งให้การเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางดังกล่าว ก็เชื่อว่าทั้งสองฝ่ายจะเห็นผลประจักษ์ว่าผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งขึ้น มีความหมายแก่ตนเองมากขึ้น สามารถนำไปใช้ได้มากขึ้น และการเรียนรู้นั้นมีความคงทนอยู่ยาวนานขึ้นเมื่อเทียบกับการเรียนการสอนโดยยึดครูเป็นศูนย์กลาง

ความรู้และเนื้อหาสาระสำคัญ

เนื้อหาสาระสำคัญในหลักสูตร ได้แก่ ความคิด หลักการหรือแนวคิดสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจตนเองทั้งทางร่างกายและจิตใจ การดำรงชีวิต ความสัมพันธ์ระหว่างตนเอง ครอบครัว สิ่งแวดล้อม ทั้งทางสังคมและทางธรรมชาติ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ตลอดจนวิทยาการก้าวหน้าเพื่อการดำรงชีวิตที่ดี ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ศาสนาที่ตนเองนับถือที่สัมพันธ์กับชีวิต หลักการของการพัฒนาทั้งส่วนตนและส่วนรวม

ทักษะกระบวนการ

การดำรงชีวิตของมนุษย์ย่อมต้องการมีความคิด การตัดสินใจ การเลือกแก้ปัญหา โรงเรียนจึงมีหน้าที่สร้างเสริมประสบการณ์หรือฝึกฝนให้ผู้เรียนรู้จักคิด ฉะนั้นบทบาทของการเรียนการสอนจึงต้องเปลี่ยนจากการสอนโดยท่องจำเนื้อหาความรู้ มาเป็นการฝึกฝนให้ผู้เรียนมี

นิสัยในการใช้กระบวนการในการแสวงหาความรู้ การทำงาน การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม สามารถนำกระบวนการมาใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว โดยอัตโนมัติในทุกสถานการณ์

กระบวนการต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวถึงนั้น เช่น

- กระบวนการคิด
- กระบวนการแก้ปัญหา
- กระบวนการทางวิทยาศาสตร์
- กระบวนการทางสังคม
- กระบวนการทำงาน
- กระบวนการรวบรวมข่าวสารและข้อมูล

การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

1) ตระหนักในปัญหาและความจำเป็น คือ ฝึกให้ผู้เรียนใช้การสังเกต
   1.1) ระบุคุณสมบัติของสิ่งของ สถานการณ์ ระบุจำนวนหน่วยของสิ่งต่าง ๆ
   1.2) อธิบายความเปลี่ยนแปลง
2) คิดวิเคราะห์วิจารณ์ คือ ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักนิยามปัญหาโดย
   2.1) รู้ปัญหา
   2.2) อธิบายปัญหา
3) สร้างทางเลือกหลากหลาย คือ ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักตั้งสมมุติฐาน โดย
   3.1) ตรวจสอบและจำแนกประเภทข้อมูล
   3.2) หาความสัมพันธ์ของข้อมูลและลงความเห็นเกี่ยวกับข้อมูลอย่างมีเหตุผล
   3.3) คาดคะเนผลที่เกิดขึ้น

การประเมินและเลือกทางเลือกใช้ปฏิบัติ

กำหนดและลำดับขั้นตอนในการปฏิบัติ ปฏิบัติตามแผนโดยให้มีผลทางบวกและประเมินระหว่างปฏิบัติ คือ ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักทดสอบสมมุติฐาน โดย

- ออกแบบการทดลองและการดำเนินการ
- รวบรวมข้อมูลหลักฐานที่ต้องการ
- จำแนกประเภทและตีความข้อมูล
- วิเคราะห์ข้อมูล พิจารณาความสัมพันธ์ ความแตกต่าง ความเหมือน ระบุแนวโน้ม ลำดับ ความสม่ำเสมอ ปรับปรุงให้ดีขึ้นอยู่เสมอ คือ ฝึกให้ผู้เรียนสร้างข้อสรุป
- หารูปแบบหรือความสัมพันธ์ที่มีความหมาย
- กำหนดข้อสรุป

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Pibulsongkram Rajabhat University

ประเมินผลงานรวมให้เกิดความภาคภูมิใจ คือ ฝึกให้ผู้เรียนนำข้อสรุปไปอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ หรือนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เกิดความมั่นใจและความภาคภูมิใจในตนเอง

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

โสภณ บำรุงสงษ์ (2520 : 61 – 67) กล่าวว่า การสอนเป็นศิลปะอย่างหนึ่งของครูผู้สอนแต่ละคน ซึ่งจะต้องใช้วิธีสอนหลาย ๆ วิธี ซึ่งวิธีสอนที่สำคัญ ๆ พอจะกล่าวโดยย่อได้ดังนี้

1. วิธีสอนแบบบรรยาย หมายถึง การสอนที่ครูเป็นผู้ไปศึกษาหาความรู้ แล้วอธิบายและบอกความรู้ให้แก่นักเรียน ส่วนนักเรียนเป็นผู้ฟังและจดบันทึก

2. วิธีสอนแบบอภิปราย หมายถึง การสอนที่ให้นักเรียนได้มีโอกาสร่วมกันอภิปรายในชั้นเรียนโดยเสรี และเป็นไปตามธรรมชาติอันพึงประสงค์

3. วิธีสอนแบบสาธิต หมายถึง การสอนที่ครูแสดงหรือทำให้นักเรียนดู เพื่อจะเป็นก็แนวทางให้นักเรียนหาข้อสรุปจากการแสดงนั้น

4. วิธีสอนแบบอนุมานหรืออนุมัย หมายถึง การสอนที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้ส่วนรวมไปหาส่วนย่อย หรือสอนจากกฎเกณฑ์ไปหาตัวอย่าง

5 วิธีสอนแบบอุปนัยหรืออุปมาน หมายถึง การสอนที่ให้นักเรียนได้เรียนรู้ส่วนย่อยไปหาส่วนรวม หรือสอนจากตัวอย่างไปหากฎเกณฑ์

6. วิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวน หมายถึง การสอนเกิดจากการเดา การคาดการณ์ การลองผิดลองถูก เพื่อหาแนวคิดต่าง ๆ ที่จะไปสัมพันธ์ระหว่างความคิดใหม่ ๆ กับความคิดเก่า ๆ

7. วิธีสอนแบบวิทยาศาสตร์ หมายถึง การสอนที่ให้นักเรียนได้พบปัญหาและแก้ปัญหาด้วยตัวของนักเรียนเอง ซึ่งนักเรียนได้มีโอกาสใช้ความคิดและหาเหตุผล

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2521 : 40) ได้เสนอแนะแนวปฏิบัติเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน ไว้ดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอนตลอดจนเนื้อหาในแต่ละบทเรียนควรยืดหยุ่นได้ตามเหตุการณ์ สภาพท้องถิ่น ความสนใจของผู้เรียน และให้มีความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มวิชามากที่สุดเท่าที่จะทำได้

2. ผู้สอนควรใช้วิธีสอนที่จะให้ผู้เรียนรู้ปัญหาและความต้องการของตนเองและท้องถิ่น ฝึกให้คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น และรู้จักนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันโดยพิจารณาวิธีสอนให้เห็นว่าเหมาะสมกับจุดประสงค์และลักษณะของเนื้อหาวิชา

3. ผู้สอนควรคำนึงถึงการที่จะให้ผู้เรียนมีโอกาสทั้งภาควิชาการและภาคปฏิบัติซึ่งมีผลส่งเสริมคุณลักษณะเฉพาะของเอกัตบุคคลและให้ผู้เรียนอยู่ในสังคมได้

ผกา สัตยธรรม (2524 : 27 – 28) กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. ให้นักเรียนได้มีโอกาสทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามความถนัดและความสนใจ

2. ฝึกให้นักเรียนรู้จักนำเอาเหตุผลใช้ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

3. หลังจากทำกิจกรรมต่าง ๆ แล้วควรเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์สิ่งที่เกิดขึ้น ว่าเป็นเพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น รู้จักคิดแก้ปัญหาและนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

4. จากกิจกรรมกลุ่มที่นักเรียนได้กระทำร่วมกัน ทำให้มีการพบสิ่งใหม่ ๆ หรือได้หลักการที่เป็นประโยชน์ ครูผู้สอนควรช่วยสรุปแนวคิด สิ่งที่ได้รับจากการกระทำให้ชัดเจน

การทำงานร่วมกันของนักเรียนเพื่อให้การสอนและผลการเรียนรู้มีประสิทธิภาพนั้น มีหลักดังนี้

1. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนด้วยการทำกิจกรรม หรือให้มีการพัฒนาทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาไปพร้อมกัน

2. หลักสำคัญของการทำงานคือ ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อให้สมาชิกในกลุ่มมีความใกล้ชิดกัน ฝึกความเข้าใจและสร้างบรรยากาศประชาธิปไตยในสังคม

3. เน้นการให้ผู้เรียนรู้จักการค้นพบ

4. เปิดโอกาสและให้เป็นแนวทางที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตได้

5. ในการสอนแต่ละครั้ง ควรจัดกิจกรรมหลาย ๆ อย่างที่นอกเหนือไปจากการถาม – ตอบเท่านั้น

6. มีระบบแนะนำวิธีการประกอบกิจกรรมไว้ให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจได้เอง เช่น บัตรกิจกรรม บัตรคำสั่ง

7. ควรมีสื่อการเรียนการสอนหลายอย่าง (สื่อประสม) เพื่อเป็นเครื่องมือให้นักเรียนบรรลุจุดประสงค์ได้

8. กิจกรรมการวัดผล ประเมินผลการเรียนอาจสอดแทรกระหว่างเนื้อหาแต่ละตอนหรือประเมินหลังบทเรียนก็ได้

นราวัลย์ พูลพิพัฒน์ (2530 : 101) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การจัดสถานการณ์ สภาพการณ์ หรือกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

สุทิน บุญชูวงศ์ (2531 : 75 - 77) กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง กิจกรรมที่นักเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมและทำให้นักเรียนได้บรรลุจุดหมายที่ต้องการ สามารถแยกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. กิจกรรมที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง กิจกรรมประเภทนี้นักเรียนเป็นแกนกลาง

ในการประกอบกิจกรรม ซึ่งสามารถแยกเป็น 2 ลักษณะคือ

1.1 กิจกรรมที่ยึดกลุ่มนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ให้นักเรียนมีโอกาสทำงานเป็นกลุ่ม

1.2 กิจกรรมที่ยึดนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็นกิจกรรมที่สนองความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน

2. กิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดครูเป็นศูนย์กลางของการปฏิบัติกิจกรรม

เกื้อจิตต์ ฉิมทิม (2535 : 43 – 65) ได้กล่าวไว้ว่า การสอนเป็นกิจกรรมที่ครูจัดขึ้นเพื่อให้ความรู้แก่นักเรียน การเรียนเป็นกิจกรรมของนักเรียนโดยทั่วไป และกิจกรรมทางการเรียนการสอนสามารถจำแนกได้ 3 ประเภทคือ

1. กิจกรรมที่ยึดครูเป็นศูนย์กลาง
2. กิจกรรมทียึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง
3. กิจกรรมร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน

กูด (Good, 1973 : 532) ได้ให้ความหมายว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหมายถึง กรรมวิธีในการจัดกิจกรรม และแนวทางที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น ทั้งการศึกษาในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

คำว่า " ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง " "เด็กเป็นศูนย์กลาง" หรือ" นักเรียนเป็นศูนย์กลาง " (Learner Centered. Child Centered. Student Centered) เป็นคำที่นักการศึกษาใช้ในความหมายเดียวกันอันหมายถึงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นความสำคัญของผู้เรียนซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากปรัชญาการศึกษาพิพัฒนาการนิยมและปรัชญาอัตถิภาวนิยม ที่ตระหนักถึงความเป็นเอกัตบุคคลของเด็ก (Children as Individual) และธรรมชาติของเด็ก (ชาติ แจ่มนุช, 2542 : 3)

สงบ ลักษณะ (อ้างถึงใน กรมสามัญศึกษา, 2542 : 19 – 22) กล่าวว่า เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนได้รับการยอมรับนับถือในการเป็นเอกัตบุคคล ได้เรียนด้วยวิธีที่เหมาะสมกับความสามารถได้เรียนในสิ่งที่สนใจหรือต้องการหรือมีประโยชน์ได้ปฏิบัติตามกระบวนการเพื่อการเรียนรู้ ได้รับการเอาใจใส่ ประเมิน และช่วยเหลือเป็นรายบุคคล และได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพและสำเร็จตามอัตภาพ

อัจฉรา วงศ์โสธร (อ้างใน กรมสามัญศึกษา, 2542 : 19 – 22) กล่าวว่า การเรียนที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของกระบวนการเรียนการสอนนั้น ครูผู้สอนจะเป็นผู้อำนวยการเรียนรู้ ช่วยเอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้นได้โดยการเตรียมการด้านเนื้อหา วัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับผู้เรียน ตลอดจนเป็นผู้คอยสอดส่องสำรวจในขณะที่ผู้เรียนฝึกและให้ข้อมูลป้อนกลับ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถแก้ไขปรับปรุงตนเองและเกิดการพัฒนาขึ้น

ทิศนา แขมมณี (อ้างใน กรมสามัญศึกษา, 2542 : 19 – 22) ได้เสนอหลักในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ว่าเป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้น

ให้ผู้เรียนได้คิดค้น ได้สร้างและสรุปข้อความรู้ด้วยตนเอง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้

ประมวลแนวคิดของนักการศึกษาทั้งหมด พบว่า การเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือการปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์และของจริง เน้นกระบวนการเรียนรู้ให้สามารถเรียนรู้เป็น (Learning How to Learn) เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันและเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเริ่มจากชีวิตความเป็นอยู่ของตนและครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศ และโลก ตลอดจนนำสื่อสมัยใหม่มาเสริมการเรียนรู้เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางปัญญาให้คนไทยในอนาคตข้างหน้ามีทักษะจะเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การจัดการ รักศิลปวัฒนธรรมของตนเอง พร้อมทั้งสามารถใช้และเลือกกลวิธีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากภายนอกได้อย่างหลากหลายและกว้างขวาง เป็นการสร้างพัฒนาและเตรียมทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพแบบยั่งยืน (สุพล วังสินธ์, 2542 : 32)

กล่าวโดยสรุป การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญต่อบทบาทในการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยผู้เรียนจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ได้ลงมือปฏิบัติจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูเป็นผู้ให้คำแนะนำและอำนวยการ

สื่อการเรียนการสอน

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2521 : 30) ได้ให้ความหมายของสื่อการเรียนการสอนว่า หมายถึง อุปกรณ์และวิธีการประกอบการสอน เพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการสื่อความหมายที่ผู้สอนประสงค์จะส่งหรือถ่ายทอดไปยังผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

สมนึก ฉิ่มทอง และชาตรี อายุวัฒนะ (2522 : 270) กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอนมีความหมายอยู่ 2 ลักษณะคือ

1. หมายถึง วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอน เรียกว่า อุปกรณ์การสอน (Instructional Aids) ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนซาบซึ้งในเนื้อหาอย่างสมบูรณ์ ได้รับข้อเท็จจริง ความรู้ความเข้าใจ เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์

2. หมายถึง วิธีการ ประสบการณ์ต่าง ๆ เช่น กิจกรรม การสาธิต การทดลอง หรืออื่น ๆ อีกด้วย

บุญทัน อยู่ชมบุญ (2529 : 251) ได้ให้ความหมายของสื่อการเรียนการสอนว่า หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ทุกอย่างจะเป็นอะไรก็ได้ที่นำมาช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้อย่างมีประสิทธิภาพจนบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนการสอนในบทเรียนนั้น ๆ

วารินทร์ รัศมีพรหม (2531 : 14) กล่าวว่า สื่อหมายถึงสิ่งที่เป็นพาหนะนำข้อมูลจากแหล่งกำเนิดไปสู่ผู้รับในแง่ของการส่งความหมายถึงกันที่ใช้อยู่ เช่น ภาพยนตร์ โทรทัศน์

วิทยุ เครื่องเสียง ภาพ วัสดุฉาย และสิ่งพิมพ์ สิ่งเหล่านี้เมื่อนำมาใช้กับการเรียนการสอนที่เรียกว่า สื่อการสอน

วรรณา เจียมทะวงษ์ (2532 : 1) ได้ให้ความหมายของสื่อการเรียนการสอนว่า หมายถึง สิ่งที่ใช้เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ เจตคติจากครูไปสู่นักเรียน และทำให้การเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้เป็นอย่างดี

บราวน์ และคณะ (Brown and others, 1973 : 2) ได้กล่าวว่า สื่อการสอน ได้แก่ จำพวกอุปกรณ์ทั้งหลายที่สามารถเสนอความรู้ให้แก่ผู้เรียนจนเกิดผลการเรียนที่ดี ทั้งนี้รวมถึงกิจกรรมต่างๆ ที่ไม่ใช่สิ่งที่เป็นเครื่องมือเท่านั้น แต่รวมถึงการศึกษานอกสถานที่ การแสดงบทบาท การสาธิต การทดลอง

จากความคิดของนักการศึกษาจะเห็นว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุน สามารถช่วยให้นักเรียนบรรลุจุดหมายปลายทางอย่างมีประสิทธิภาพ ประหยัดเวลาอันสั้น เป็นไปตามวัตถุประสงค์

บทบาทของครูในการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน

ครูผู้สอนจำเป็นต้องวางแผนการเรียนการสอนให้ชัดเจนก่อน เพื่อจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้องเหมาะสมและเป็นไปตามขั้นตอน ในการวางแผนการเรียนการสอนนั้นการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญ ซึ่งครูผู้สอนอาจพิจารณาปฏิบัติดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2533 : 4 – 8)

1. วิเคราะห์หลักสูตร ครูจำเป็นต้องทำความเข้าใจกับแนวคิดหรือปรัชญา จุดหมาย หลักการ และโครงสร้างของหลักสูตรแม่บท หรือหลักสูตรท้องถิ่นในกรณีเป็นกลุ่มประสบการณ์เกี่ยวกับท้องถิ่น ให้เข้าใจถ่องแท้เพื่อจะได้มองเห็นทิศทางของหลักสูตร และมีแนวคิดพื้นฐานในการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนให้ถูกต้องตามแนวทางที่หลักสูตรมุ่งหวัง

2. ศึกษาเอกสารและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมายิ่งขึ้น ครูจำเป็นจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ เพิ่มเติมนอกเหนือจากการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรด้วย อาทิ ศึกษาเทคนิควิธีสอนที่น่าสนใจ วิธีการกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในสิ่งที่จะเรียน คุณสมบัติของผู้เรียน สภาพแวดล้อมที่จะช่วยเกื้อกูลการเรียนการสอน

3. กำหนดสื่อการเรียนการสอนที่จะใช้ เมื่อวิเคราะห์ในขั้นต้นแล้ว ครูควรพิจารณาว่าจะใช้สื่อการเรียนการสอนลักษณะใด ประเภทใดในการเรียนการสอนแต่ละขั้นตอน เช่น กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 เมื่อวิเคราะห์ลักษณะจุดประสงค์และคำอธิบายกลุ่มประสบการณ์แล้ว ควรจะกำหนดได้ว่าจะจัดกิจกรรมใดในการเรียนการสอนบ้าง และในกิจกรรมนั้นเลือกเนื้อหาจากหนังสือหรือสื่อการเรียนการสอนประเภทใด จะกำหนด

ให้นักเรียนค้นคว้าจากหนังสือหรือสื่อการเรียนการสอนประเภทใดและแหล่งวิทยาการใดบ้าง เพื่อให้ผู้เรียนมีข้อมูลประกอบการวิเคราะห์ หลักการหรือข้อสรุปได้ด้วยตนเอง

สิ่งที่ครูผู้สอนควรคำนึงถึงเกี่ยวกับการกำหนดสื่อการเรียนการสอนก็คือ การใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย ให้โอกาสนักเรียนเลือกข้อมูลจากหนังสือเรียน ให้ได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากหนังสือเสริมประสบการณ์ เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ได้รวดเร็วยิ่งขึ้นโดยครูจะเป็นผู้คอยแนะนำช่วยเหลือให้นักเรียนทราบวิธีการศึกษาค้นคว้าและหาความกระจ่างได้ด้วยตนเอง

ประเภทของสื่อการเรียนการสอน

ชูชาติ เชิงฉลาด (2521 : 195) ได้กล่าวถึงสื่อการสอนคณิตศาสตร์ในความหมายของอุปกรณ์การสอนว่า สามารถแยกได้ 2 ประเภทคือ

I. อุปกรณ์การสอนสำเร็จรูป ได้แก่ ของจริง ของจำลอง ของตัวอย่าง เทป วิทย สไลด์ ฟิลม์ภาพยนตร์

2. อุปกรณ์การสอนที่ประดิษฐ์เอง เป็นอุปกรณ์ที่ครูสามารถจัดทำขึ้นเองได้หรือให้นักเรียนร่วมกันทำก็ได้ เช่น แผนภูมิ กราฟ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 11–14) ได้แบ่งประเภทของสื่อการเรียนการสอนออกเป็น 3 ประเภท

1. สื่อประเภทวัสดุ ได้แก่ สื่อเล็ก ๆ ที่ทำหน้าที่เก็บความรู้ในลักษณะของภาพ เสียง และตัวอักษร ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น หนังสือเรียน ตำรา ของจริง หุ่นจำลอง รูปภาพ แผนภูมิ แผนที่ ป้ายนิเทศ ฟิลม์ภาพยนตร์ แผ่นภาพเลื่อน เป็นต้น

2. สื่อประเภทอุปกรณ์ หมายถึง สื่อใหญ่ที่เป็นตัวกลางหรือทางผ่านของความรู้ที่จะถ่ายทอดไปยังครูและนักเรียน ต้องอาศัยวัสดุมาใส่ในตัวของมัน สื่อประเภทนี้ได้แก่ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายภาพเลื่อน เครื่องฉายข้ามศีรษะ โทรทัศน์ เครื่องบันทึกเสียง วิทยุ เครื่องเล่นแผ่นเสียง

3. สื่อประเภทวิธีการ หมายถึง กิจกรรมทุกอย่างที่ครูหรือนักเรียนจัดขึ้นทั้งในและนอกห้องเรียน เช่น การสาธิต การแสดงบทบาทสมมุติ การแสดงละครหรือหุ่น การศึกษานอกสถานที่ การจัดแสดงนิทรรศการ การสอนโดยใช้โสตทัศนูปกรณ์

กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2535 : 6) ได้จำแนกประเภทสื่อไว้ดังนี้

1. สื่อทางเดียว เป็นสื่อที่มีความเคลื่อนไหวของข่าวสารเพียงทางเดียว คือ จากผู้สอนไปสู่ผู้เรียน ลักษณะการตอบสนองของผู้เรียนจึงมีลักษณะเป็นผู้รับแทนจะไม่มีโอกาสสื่อสารกับผู้สอน สื่อประเภทนี้เหมาะสมในการถ่ายทอดความรู้ข่าวสารให้แก่ผู้เรียนจำนวนมากในช่วงเวลาจำกัด

2. สื่อสองทาง เป็นสื่อที่มีความเคลื่อนไหวของข่าวสารสองทาง มีปฏิสัมพันธ์

ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้สอนจะได้ข้อมูลจากผู้เรียน ทำให้รับรู้ถึงความต้องการของผู้เรียนซึ่งจะมีประโยชน์ในการนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอน

3. สื่อการเรียนด้วยตนเอง เป็นสื่อที่มีความเคลื่อนไหวของข่าวสารคล้ายกับสื่อสองทาง แต่มีโครงสร้างความเคลื่อนไหวของข่าวสารชัดเจนและแน่นอนกว่า ลักษณะการตอบสนองของผู้เรียนต่อสื่อประเภทนี้ ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติ มีส่วนร่วมวางแผนการเรียนร่วมกับผู้สอน สื่อประเภทนี้จะช่วยพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล

การวัดผลประเมินผล

หลักการในการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรฉบับปรับปรุง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2533 : 39) เป็นการประเมินเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและเพื่อตัดสินผลการเรียน ในการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้ผู้สอนประเมินผลเมื่อสอนจบในแต่ละหน่วยย่อย ผู้เรียนคนใดที่ไม่สามารถผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ จะต้องจัดให้มีการสอนซ่อมเสริมเพื่อแก้ปัญหาข้อบกพร่อง แล้วประเมินผลซ้ำ นับเป็นการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนนี้ เน้นให้ผู้สอนปฏิบัติเป็นกระบวนการโดยก่อนทำการสอนจะต้องแจ้งให้ผู้เรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ เกณฑ์การผ่านจุดประสงค์ เกณฑ์การผ่านกลุ่มประสบการณ์ จุดประสงค์ใดจะเรียนในภาคเรียนหรือเรียนตลอดปี ในแต่ละจุดประสงค์ผู้เรียนจะต้องปฏิบัติกิจกรรมอะไรบ้าง การวัดและประเมินผลจะมีวิธีอย่างไร ถ้าผู้เรียนไม่ผ่านจุดประสงค์ผู้สอนจะมีการสอนซ่อมเสริมอย่างไร ทั้งนี้เพื่อผู้เรียนจะได้นำข้อมูลต่าง ๆ ไปใช้ในการวางแผนการเรียน

สำหรับจุดประสงค์ความรู้ในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ตาม ป.02 นอกจากจะครอบคลุมพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัยแล้ว ยังเน้นในด้านกระบวนการด้วย พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นสามารถจะเพิ่มเติมจุดประสงค์ได้อีกตามความต้องการของท้องถิ่น

การประเมินผลระหว่างภาค/หลายภาค/ปลายปี ให้เลือกประเมินเฉพาะจุดประสงค์ที่สำคัญโดยให้ครอบคลุมทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย และด้านกระบวนการ ส่วนการประเมินผลการเรียนในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ยังคงเป็น 5 ระดับ แต่ได้ปรับระดับผลการเรียน "1" ให้มีช่วงคะแนนเป็นร้อยละ 50 – 59

การพิจารณาเลื่อนชั้นยังคงใช้หลักเกณฑ์เดิม กล่าวคือ ป.1,ป.3 และ ป.5 จะต้องมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด และต้องผ่านจุดประสงค์ความรู้ที่กำหนดไว้ในสมุดประจำชั้น (ป.02) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ของจำนวนจุดประสงค์ในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ คือ กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียน กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ส่วนชั้น ป.2, ป.4 และ ป.6 จะต้องได้รับผลการเรียนในกลุ่มประสบการณ์ทั้ง 4 กลุ่ม ตั้งแต่ "1" ขึ้นไปด้วย ส่วนกลุ่มประสบการณ์พิเศษ

จะไม่นำมาพิจารณาตัดสินผลการเรียน แต่เป็นการประเมินผลเพื่อศึกษาความก้าวหน้าจากการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เรียน

วิชัย ราษฎร์ศิริ (2524 : 75) ได้ให้ความหมายของการวัดผลว่า หมายถึง การใช้เครื่องมือต่าง ๆ เช่น การสังเกต การตรวจผลงาน การสัมภาษณ์ การใช้ข้อสอบ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นปริมาณ โดยกำหนดเป็นจำนวนหรือคะแนนมากน้อย ซึ่งขึ้นอยู่กับสิ่งที่วัด

สุนทร จันทรศรี (2530 : 155) ได้ให้ความหมายของการวัดและประเมินไว้ว่าการวัดผล หมายถึงกระบวนการใด ๆ ที่จะทำให้ได้มาซึ่งปริมาณจำนวนหนึ่ง เช่น คะแนน คุณภาพก็ได้ การวัดในด้านปริมาณ ได้แก่ การวัดความยาว ความกว้าง ความสูง น้ำหนัก ปริมาตร ความถี่ ความเร็ว เป็นต้น ส่วนในด้านคุณภาพ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับเชาวน์ปัญญา พฤติกรรม เจตคติ ฯลฯ การประเมินผล หมายถึง กระบวนการในการนำความรู้ การรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการประเมินค่าและตัดสินใจ

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2531 : 60, 66 – 67) ได้ให้ความหมายของการวัดผลไว้ว่า การวัดผล หมายถึง ขบวนการหรือวิธีการใด ๆ เพื่อจะให้ได้มาซึ่งปริมาณจำนวนหนึ่ง อันมีความหมายแทนขนาด สมรรถภาพ นามธรรมที่นักเรียนผู้นั้นมีอยู่ในตัวเอง

เกื้อจิตต์ ฉิมทิม (2535 : 123) ให้ความหมายของการวัดผลและประเมินผลทางการศึกษาไว้ว่า

การวัดผล หมายถึง กระบวนการที่จะให้ข้อมูลทางการศึกษาที่แน่นอนจากการใช้เครื่องมือต่าง ๆ As การสังเกต **manna**แบบฝึกหัด หรือการตรวจงาน การซักถาม และการทดสอบ โดยเก็บข้อมูลเหล่านี้เป็นคะแนนมากหรือน้อยตามความสามารถ

การประเมินผล หมายถึง กระบวนการนำผลจากการวัดผลมาเป็นหลักในการพิจารณาประกอบความคิดเห็นของครูอย่างมีหลักการ แล้วจึงตัดสินใจว่าเด็กเก่ง ปานกลาง หรืออ่อน การประเมินจะต้องเป็นไปอย่างมีระบบระเบียบ มีแบบแผน และมีกฎเกณฑ์ในการกระทำ ทั้งนี้การประเมินผลจะเชื่อถือได้หรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับการวัดผล

สรุปได้ว่า การวัดและการประเมินผล เป็นกระบวนการใช้เครื่องมือต่าง ๆ ที่จะให้ได้ปริมาณจำนวนหนึ่งที่แทนคุณสมบัติหรือคุณภาพของสิ่งที่วัดนั้น ส่วนการประเมินผลเป็นกระบวนการในการตัดสินใจให้คุณค่า โดยพิจารณาเกณฑ์ที่วางไว้อย่างมีระบบ

ประเภทของการประเมินผล

กัญจนา ลินทรัตนศิริกุล (2524 : 8) ได้แบ่งประเภทของการวัดผลและการประเมินผลออกเป็น 2 แบบคือ

1. แบบอิงกลุ่ม เป็นการนำผลที่ได้จากการวัดไปเปรียบเทียบกับคนอื่น ๆ ในกลุ่มที่ถูกวัดด้วยแบบทดสอบฉบับเดียวกัน การวัดและการประเมินผลขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของกลุ่มเป็นสำคัญ เป็นความแตกต่างระหว่างบุคคลว่าแต่ละคนอยู่ตรงไหนของกลุ่ม และคะแนนที่ได้

จะมีความหมายเมื่อนำไปเปรียบเทียบกับคะแนนในกลุ่มที่สอบด้วยแบบทดสอบฉบับเดียวกัน โดยนำคะแนนที่ได้มาตัดสินในรูปตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์

2. แบบอิงเกณฑ์ เป็นการวัดที่ไม่ได้นำผลของแต่ละบุคคลไปเปรียบเทียบกับคะแนนของคนอื่นในกลุ่ม แต่เป็นการที่มุ่งไปในลักษณะที่ว่าผู้เรียนสามารถทำอะไรได้บ้างหรือไม่สามารถทำอะไร ได้บ้างหลังจากที่มีการเรียนการสอนไปแล้ว โดยอาศัยเกณฑ์ ซึ่งเกณฑ์ในที่นี้ ได้แก่ จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน ระดับความสามารถที่พึงปรารถนาของผู้เรียน เป็นต้น

ธำรง บัวศรี (2531 : 229 – 240) ได้กล่าวถึงประเภทของเครื่องมือในการวัดผลไว้ดังนี้

1. ประเภทใช้เทคนิคการทดสอบ (Testing Techniques) ได้แก่

1.1 การทดสอบผลสัมฤทธิ์ (Achievement Tests) ใช้วัดความสามารถความรู้เชิงวิชาการ แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ แบบทดสอบสร้างขึ้นและแบบทดสอบมาตรฐาน

1.2 การทดสอบที่ทำขึ้นเพื่อวินิจฉัยสถานภาพ (Diagnostic Test) ใช้ทดสอบเพื่อวินิจฉัยปัญหาของผู้เรียน เป็นข้อสอบที่ไม่ยากแต่สามารถจำแนกได้ว่าผู้เรียนคนใดมีปัญหาอะไร และทำข้อสอบแบบใดไม่ได้

1.3 การทดสอบเชาวน์ปัญญา (Intelligence Test) ใช้วัดความรู้และทักษะทั่วไป เป็นความพยายามที่จะวัดความสามารถในการแก้ปัญหาและการนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ

1.4 การทดสอบสมรรถวิสัยหรือความถนัด (Aptitude Tests) ใช้เพื่อทำนายหรือคาดคะเนการกระทำหรือกิจกรรมของผู้เรียนในบางวิชา การทดสอบช่วยให้ทราบว่าผู้เรียนมีความถนัดในวิชาที่ต้องเรียนเพียงใด ซึ่งแบบทดสอบความถนัดมีหลายชนิดทั้งแบบทดสอบปากเปล่าและข้อเขียน แบบทดสอบที่ใช้สำหรับกลุ่มและบุคคล การที่จะเลือกเทคนิคใดขึ้นอยู่กับชั้นเรียนที่ทดสอบและผลที่ต้องการนำมาใช้

2. ประเภทที่ใช้เทคนิคการสังเกตพิจารณา (Observational Techniques)

2.1 การทดสอบแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การบันทึกการสังเกตเป็นระบบ ประกอบด้วยรายการคุณลักษณะหรือคุณภาพ ซึ่งจัดเรียงไว้เป็นชุดตามลำดับคุณค่าของแต่ละรายการ

2.2 การทดสอบด้วยการตรวจข้อสอบรายการ (Checklist) เครื่องมือและเทคนิคแบบนี้เหมือนกับการทดสอบด้วยการจัดลำดับคุณลักษณะ ไม่ว่ารูปแบบหรือประโยชน์ ข้อแตกต่างมีอยู่ว่า การทดสอบด้วยแบบตรวจรายการต้องการตัดสินใจเพียง "ใช่" "ไม่ใช่" หรือ "เห็นด้วย" "ไม่เห็นด้วย" เท่านั้น การตรวจรายการเป็นการหาข้อมูลว่าคุณลักษณะที่ถามนั้นมีอยู่หรือไม่ ประโยชน์ของการตรวจสอบรายการคือ การประเมินผลทักษะในการกระทำที่อาจจำแนกออกเป็นอย่างๆ ได้อย่างชัดเจน

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Pibulsongkram Rajabhat University

2.2 การทดสอบด้วยการบันทึกเรื่องราว (Anecdotal Records) เป็นการที่ผู้เข้าสอนบรรยายถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เวลา สถานที่ พฤติกรรมของผู้เรียน และความเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมนั้น ซึ่งจะบอกให้ทราบว่าเป็นพฤติกรรมที่เป็นปกติวิสัยหรือผิดปกติ

2.3 การทดสอบด้วยเทคนิคสังคมสัมพันธ์ (Sociometric Techniques) เทคนิคนี้ใช้ในการศึกษาโครงสร้างทางสังคมของกลุ่ม โดยพิจารณาว่าแต่ละคนในกลุ่มเป็นที่ยอมรับของสังคมในกลุ่มมากน้อยเพียงใด วิธีการทำคือให้แต่ละคนในกลุ่มเลือกว่า ถ้าจะทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง และถ้าให้เลือกตามใจชอบเขาจะเลือกใคร ผลการเลือกจะนำมาถูกจัดเป็นแผนภูมิสังคมสัมพันธ์ของกลุ่ม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าใครเป็นผู้รับเลือก หรือได้รับความนิยมมากที่สุดและน้อยที่สุด เทคนิคสังคมสัมพันธ์มีประโยชน์หลายอย่าง เช่น ใช้จัดกลุ่มผู้เรียนในชั้น ใช้ในการปรับปรุงการปรับตัวทางสังคมของผู้เรียนแต่ละคน ใช้ประเมินอิทธิพลของการกระทำต่าง ๆ ของโรงเรียนที่มีต่อความสัมพันธ์ทางสังคมของผู้เรียน

3. ประเภทที่ใช้เทคนิคการรายงาน (Self-reportary Techniques)

3.1 การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นเทคนิคใช้กันแพร่หลายมาก เพราะมีคุณสมบัติเด่นตรงที่มีความยืดหยุ่นมาก เช่นในกรณีที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่เข้าใจคำถามผู้สัมภาษณ์สามารถอธิบายให้เข้าใจได้ และถ้าผู้ถูกสัมภาษณ์มีความสบายใจ โอกาสที่จะได้ทราบความจริงจากการสัมภาษณ์ย่อมมีมาก

3 2 การใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) เทคนิคการใช้แบบสอบถามแบ่งเป็นสองชนิดคือ แบบเปิด (Opened Farm) ซึ่งจะมีคำถามกว้าง ๆ และไม่มีคำตอบให้เลือกผู้ตอบมีเสรีภาพในการตอบเต็มที่ แต่ข้อเสียคือ วิเคราะห์ยากหรือไม่ตรงจุดมุ่งหมาย ส่วนแบบที่สองคือ ชนิดที่เป็นแบบปิด (Closed Form) จะมีลักษณะเป็นรูปของคำถาม พร้อมกับคำตอบให้เลือก ซึ่งคำตอบเหล่านั้นจะครอบคลุมความคิดหลาย ๆ ด้าน แต่จะมีคำตอบที่ถูกเพียงคำตอบเดียว ข้อดีคือ วิเคราะห์ง่าย และการจัดการทดสอบก็ทำได้ง่าย

กระบวนการวัดผลและประเมินผล เป็นกระบวนการอย่างหนึ่งของการสอนของครูผู้สอน ครูที่ดีต้องมีการประเมินหรือแสวงหาแนวทางให้การเรียนการสอนของผู้เรียนประสบความสำเร็จอย่างมีความสามารถ การวัดและประเมินผลมีจุดมุ่งหมายทั้งในด้านของตัวผู้เรียน ผู้สอน กระบวนการเรียนการสอน ตลอดจนการตัดสินใจทางด้านบริหารการศึกษาอีกด้วย

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2531 : 68 – 76) ได้กล่าวถึงรูปแบบของการประเมินผลไว้ดังนี้

1. จำแนกตามจุดประสงค์ของการประเมิน แบ่งได้ 3 ลักษณะคือ

1.1 การประเมินผลก่อนเรียน (Pre Evaluation) เป็นการประเมินก่อนเริ่มต้นบทเรียนแต่ละบทหรือแต่ละหน่วย เพื่อดูว่านักเรียนได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ก่อนที่ครูจะสอนหรือไม่ และเพื่อดูว่านักเรียนมีพฤติกรรมก่อนเรียนหรือไม่ ซึ่งพฤติกรรมก่อนเรียน หมายถึงความรู้และ

ทักษะในจุดประสงค์ที่นักเรียนต้องมีมาก่อนเรียนเรื่องใหม่ เพื่อให้สามารถบรรลุจุดประสงค์ใหม่ของการเรียนได้

1.2 การประเมินผลระหว่างเรียน (Formative Evaluation) หรือการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน คือ การประเมินความรู้ความสามารถของนักเรียนตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในระหว่างการเรียนแต่ละหน่วย เพื่อแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องของนักเรียนและครูต่อไป

1.3 การประเมินผลรวม (Summative Evaluation) เป็นการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดการสอน เพื่อศึกษาว่านักเรียนมีความรู้ทั้งสิ้นเท่าไร เก่ง อ่อน วิชาใดบ้าง ต้องแก้ไข ปรับปรุงการเรียนการสอนโดยส่วนรวมในเรื่องใด และเป็นการตัดสินผลการเรียนของนักเรียนแต่ละnu

2. จำแนกตามระบบการวัด แบ่งเป็น 3 ลักษณะคือ

2.1 การประเมินผลแบบอิงตน (Self-Referenced Evaluation) ใช้การเปรียบเทียบความสามารถของนักเรียนแต่ละคนกับความสามารถของตนเอง การประเมินผลแบบนี้ใช้แบบทดสอบฉบับเดิม สถานการณ์เดิม เวลาให้ทำแบบทดสอบเท่าเดิม ต้องสอบก่อนและหลังสอบ การประเมินผลลักษณะนี้สามารถนำไปใช้ตรวจสอบว่า ภายหลังการศึกษาแล้วนักเรียนได้พัฒนาไปมากน้อยเพียงใด

2 2 การประเมินผลแบบอิงกลุ่ม (Norm-Referenced Evaluation) ใช้เปรียบเทียบความสามารถของนักเรียนกับความสามารถของนักเรียนคนอื่นๆ ในกลุ่มเดียวกันยึดคนส่วนใหญ่เป็นหลักในการเปรียบเทียบ คะแนนที่นำมาเปรียบเทียบของนักเรียนแต่ละคนต้องมาจากข้อสอบฉบับเดียวกัน แล้วเรียงลำดับลดหลั่นกันตามคะแนนที่สอบได้ นักเรียนที่ได้คะแนนสูง เหมาะสมสำหรับใช้ในการจัดตำแหน่งนักเรียน คัดเลือกนักเรียน

2.3 การประเมินผลแบบอิงเกณฑ์ (Criterion-Referenced Evaluation) ใช้เปรียบเทียบความสามารถของนักเรียนกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ไม่ต้องคำนึงถึงความสามารถของคนอื่นๆ ความสำคัญขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ตั้งไว้เหมาะกับระบบการเรียนการสอน เพราะเป็นการตรวจสอบว่านักเรียนได้เรียนรู้ มีทัศนคติที่ดีตามจุดประสงค์หรือไม่

พร้อมพรรณ อุดมสิน *(2533 : 6 – 7)* กล่าวถึงประเภทของการประเมินผลการศึกษาว่า มีเกณฑ์การแบ่งอยู่ 2 เกณฑ์ ดังนี้

ข. แบ่งตามจุดประสงค์ของการประเมิน

1.1 การประเมินผลเพื่อจัดตำแหน่งและวินิจฉัย เป็นการประเมินก่อนเริ่มต้นการเรียนการสอนของแต่ละบทเรียนหรือแต่ละหน่วย

1.2 การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนหรือการประเมินผลย่อย การประเมินประเภทนี้ใช้ระหว่างการเรียนการสอน

1.3 การประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียนการสอนหรือการประเมินผลรวม

การประเมินผลในลักษณะนี้ใช้หลังจากผู้เรียนได้ไปแล้วหรือสิ้นสุดการเรียนการสอนบทหนึ่งหรือหลายบท

2. แบ่งตามระบบการวัด

2.1 การประเมินผลแบบอิงตน เป็นการนำผลจากการสอบมาเปรียบเทียบกับความสามารถของตนเอง โดยใช้วิธีการสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เป็นการตรวจสอบว่าภายหลังการเรียนการสอนแล้วผู้เรียนได้พัฒนาไปมากน้อยเพียงใด

2.2 การประเมินผลแบบอิงกลุ่ม เป็นการนำผลสอบที่ได้ไปเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นในกลุ่ม การประเมินผลในลักษณะนี้จะพิจารณาว่าผู้เรียนแต่ละคนมีความสามารถมากน้อยเพียงใด เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่ม

2.3 การประเมินผลแบบอิงเกณฑ์ เป็นการนำผลสอบที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ปัญหาการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

การสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเท่าที่ผ่านมานั้นยังเกิดปัญหาขึ้นมากมายหลายประการ พอจะรวบรวมได้ดังนี้ (เพราพรรณ โกมลมาลย์, 2526 : 38 – 40)

1. โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดแคลนหนังสืออ่านประกอบการเรียนการสอน ขาดสื่อที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้

2. โรงเรียนส่วนมากขาดแคลนหนังสืออ่านเพิ่มเติม

3. ครูส่วนมากใช้การสอนแบบบรรยายแต่เพียงอย่างเดียว

4. ครูส่วนมากไม่เข้าใจหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

5. ครูใช้แหล่งวิทยาการท้องถิ่นค่อนข้างน้อย

6. เนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตมีมากเกินไป ผู้สร้างหลักสูตรต้องการให้เด็กรู้มาก ๆ เนื้อหาใดไม่เหมาะสมที่จะจัดเข้าไว้ในกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ ก็บรรจุไว้ในความสำคัญ

บรรเทา กิตติศักดิ์ (2531 : 44) ได้กล่าวถึงปัญหาการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ไว้ดังนี้

1. เนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตมากเกินไป

2. เวลาที่จัดน้อยเกินไป

3. ครูไม่สามารถจัดกิจกรรมได้อย่างกว้างขวาง

4. หน่วยพลังงานและสารเคมี หน่วยจักรวาลและอวกาศ หน่วยสิ่งมีชีวิต ซึ่งบูรณาการเนื้อหาทางสังคมกับวิทยาศาสตร์เข้าด้วยกัน ครูเน้นการเรียนการสอนในเชิงสังคมไม่เน้นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทำให้นักเรียนขาดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทำให้นักเรียนขาดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจนคติทางวิทยาศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Pibulsongkram Rajabhat University

วัลลภ กันทรัพย์ (2531 : 29 – 35) ได้สรุปปัญหาการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตไว้ดังนี้คือ

1. การจัดกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ครูยังเน้นเนื้อหามากกว่าหลักการ
2. เครื่องมือวัดคุณภาพยังไม่ดีพอ
3. ครูไม่สอนตามแผนการสอน
4. หนังสืออ่านเพิ่มเติมยังมีน้อย
5. สื่อทางวิทยาศาสตร์ยังไม่ชัดเจน
6. ขาดการฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
7. ครูยังไม่สอนแบบบูรณาการ

เอิบบุญ สุทธิประภา และคนอื่นๆ (2531 : 82 – 83) ได้กล่าวถึงปัญหาการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตไว้ดังนี้

1. เนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 มีมากเกินไป
2. กระบวนการสอนหย่อนทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
3. ครูใช้สื่อการสอนไม่เป็น โดยเฉพาะสื่อทางวิทยาศาสตร์
4. เครื่องมือวัดผลที่ครูสร้างขึ้นไม่มีคุณภาพ

อาหวัง ล่านุ้ย (2532 : 22 - 25) ได้กล่าวถึงปัญหาการสอนข่าวในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตว่า การสอนข่าวมีปัญหามาก ไม่รู้จักกวรเลือกข่าว นักเรียนเลือกข่าวที่คล้ายคลึงกันและไม่รู้จักวิธีการถ่ายทอดข่าวที่ถูกต้อง

จากปัญหาการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ดังนี้

ด้านการใช้หลักสูตรของครู ครูไม่เตรียมการสอน ไม่ศึกษาแผนการสอน ครูไม่มีความรู้ในเรื่องที่จะสอน ครูขาดความมั่นใจในการสอน

ด้านเนื้อหา เนื้อหายากเรื่องมากเกินไป เนื้อหากับเวลาไม่สัมพันธ์กัน การลำดับเนื้อหาไม่เหมาะสม

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ครูไม่สามารถจัดกิจกรรมการสอนได้อย่างกว้างขวาง

ด้านสื่อการสอน ขาดแคลนสื่อการสอน ขาดหนังสืออ่านเพิ่มเติม ครูขาดทักษะการใช้สื่อการสอน

ด้านการวัดและประเมินผล เครื่องมือวัดผลไม่มีคุณภาพ การวัดผลเน้นความรู้ความจำเป็นมากเกินไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Pibulsongkram Rajabhat University

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและความต้องการของครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ได้มีผู้วิจัยไว้ดังนี้

กษมา สารสมุทร (2524 : 44 – 45) ได้เปรียบเทียบการสอนของครูประถมศึกษาของจังหวัดเชียงราย ครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่กับครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็กครูที่สอนในโรงเรียนทั้งสองขนาด พบว่า มีความสามารถด้านการสอนโดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่มีความสามารถในการสอนต่ำหรือค่อนข้างมีปัญหา 2 ด้าน คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ของการสอน การเลือกวิธีสอนและเทคนิคการสอน ส่วนครูที่สอนอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก มีความสามารถในการสอนต่ำหรือค่อนข้างมีปัญหา 4 ด้านคือ การกำหนดวัตถุประสงค์ของการสอน การเลือกวิธีสอนและเทคนิคการสอน การผลิตสื่อและใช้สื่อการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

รัชนีย์ สาคนุรักษ์ (2525 : 102 – 103) ได้ทำการศึกษาปัญหาการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของครูประถมศึกษา ในเขตอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี พบว่าปัญหาในการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเกิดจากครูไม่ครบชั้นเรียน ครูสอนมากเกินไป ครูไม่เตรียมการสอน ขาดแหล่งค้นคว้า หนังสืออ่านประกอบไม่เพียงพอ นักเรียนขาดสื่อการเรียนการสอน ครูใช้การอภิปรายมากที่สุดในการเรียนการสอน

กัญญา เตชาภิวัฒน์สกุล (2526 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนของครูประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน ตามความคิดเห็นของตนเอง โดยศึกษาจากครูสอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 จำนวน 223 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพในเรื่องการผลิตและการใช้สื่อการสอน ส่งเสริมการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนครูที่มีวุฒิต่างกันก็มีความต้องการพัฒนาสมรรถภาพการสอน การเลือกวิธีการสอน เทคนิคการสอนการผลิตและการใช้สื่อการเสนอ การวัดผลและประเมินผล การส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เจริญเกียรติ ภู่สกุล (2531 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 2 ปีการศึกษา 2529 พบว่าครูส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับจุดประสงค์และการวัดผล แต่มีปัญหาเกี่ยวกับเนื้อหา 4 ปัญหา คือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Pibulsongkram Rajabhat University

1. ปัญหาเนื้อหายาก ไม่เหมาะสมกับวัยนักเรียน
2. ปัญหาเนื้อหาไกลตัวนักเรียน
3. ปัญหาเนื้อหามากเกินไป
4. ปัญหาขอบข่ายเนื้อหาไม่ชัดเจน และปัญหาเกี่ยวกับกิจกรรมและสื่อการเรียน 4 ปัญหา คือ

4.1 ปัญหาครูขาดทักษะในการจัดกิจกรรม

4.2 ปัญหาครูขาดความเข้าใจในเนื้อหาในกิจกรรม

4.3 ปัญหานักเรียนขาดทักษะในการจัดกิจกรรม

4.4 ปัญหาขาดอุปกรณ์หรือสื่อการเรียน

เจริญเกียรติ ภู่สกุล (2531 : 136 – 140) ได้ทำการศึกษาปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า 2 ปี และประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 2 ปี มีปัญหาเกี่ยวกับจุดประสงค์ของเนื้อหา ปัญหาด้านการจัดกิจกรรมและสื่อการเรียน ปัญหาการวัดผลกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไม่แตกต่างกัน

พิทักษ์ อาจคุ้มวงษ์ (2533 : 24 – 28) ได้ทำการศึกษาเรื่อง สภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับสื่อการสอนคณิตศาสตร์ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี โดยศึกษาจากครูผู้สอนคณิตศาสตร์ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง 4 ในปีการศึกษา 2531 จำนวน 480 คน ผลการวิจัยพบว่า สภาพของกลุ่มตัวอย่างที่เน้นครูผู้สอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง 4 และในขนาดโรงเรียนต่างกัน ส่วนใหญ่ไม่เคยผ่านการอบรมการผลิตหรือการใช้สื่อการสอนคณิตศาสตร์มาเลย เหมือนกันทั้งในแต่ละชั้นเรียนและในแต่ละขนาดโรงเรียน

ไพบูลย์ ไทยตรง (2536 : 208) ได้ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา 7 พบว่า ครูผู้สอนวิชาอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพ ด้านวิธีการสอนแตกต่างกัน เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพ พบว่า ด้านการวัดผลและประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและในด้านวัสดุอุปกรณ์และการเรียนการสอนก็แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เปรมพร นวลนิ่ม และคณะ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่สัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา พบว่า การบริหารงานวิชาการด้านการวัดผลประเมินผลและงานทะเบียน ด้านการจัดการเรียนการสอนและวิธีสอนมีการ

ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษและขนาดใหญ่ สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนในโรงเรียนขนาดกลาง

สมเดช ดีทรัพย์ (2541 : 61 – 62) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู จำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านนโยบายและการบริหาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความสำเร็จในการทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ศรีพรรณ เวียนทอง และคณะ (2542 : 80 – 81) ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวกับความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง พบว่า ปัจจัยความพร้อมด้านการบริหาร ด้านหลักสูตร ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ ด้านการใช้สื่ออุปกรณ์ และด้านการประชาสัมพันธ์ ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ปัจจัยด้านกระบวนการ การเตรียมการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล การนิเทศติดตาม ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และปัจจัยด้านการผลิต พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนแบบใหม่คือนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนด้วย

งานวิจัยต่างประเทศ

โรเจอร์ (Rogers, 1977 : 3227 – A) ได้สำรวจความต้องการของครูเกี่ยวกับความสามารถในการใช้ศูนย์สื่อการศึกษาของโรงเรียน พบว่า ในการใช้ศูนย์สื่อนั้นครูมีความมั่นใจในความสามารถของตนเองในการใช้สิ่งพิมพ์ ครูส่วนมากเห็นความสำคัญของการฝึกอบรม ต้องการได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมในการผลิตสื่อการสอนประเภทต่างๆ การสร้างชุดการสอน การใช้สื่อประสม การพัฒนาทักษะเกี่ยวกับการใช้ การผลิตโสตทัศนูปกรณ์ในแบบต่างๆ มากขึ้น และสนใจในเรื่องการวางแผนหลักสูตรให้สอดคล้องสัมพันธ์กับแหล่งทรัพยากรการสอน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในห้องเรียน

มัวร์ และแบลงเคนชีพ (Moore and Blangkenship. 1978 : 513 – 518) ได้ศึกษาความต้องการของครูวิทยาศาสตร์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาลำดับความต้องการของครูจาก

ปัญหาที่พบในการสอนวิทยาศาสตร์ของครูในโรงเรียน (Harris Country) รัฐเท็กซัส สหรัฐอเมริกา พบว่า สิ่งที่ครูวิทยาศาสตร์ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาต้องการมาก 2 อันดับ คือ การพัฒนาทักษะการหาเหตุผลทางวิทยาศาสตร์การฝึกอบรมเกี่ยวกับวิธีการสอน ส่วนครูวิทยาศาสตร์ที่สอนในระดับชั้นและวิชาที่สอนแตกต่างกันมีความต้องการแตกต่างกัน

โชติยานนท์ (Chotiyanonta. 1989 : 930 – A) ได้ศึกษาความต้องการการฝึกอบรมทางการศึกษาของครูในสถาบันเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาในประเทศ ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีความต้องการการฝึกอบรม ความรู้ และทักษะ 13 สมรรถภาพ เพศ ประสบการณ์การสอนและระดับการศึกษา ไม่สัมพันธ์ กับความต้องการในการฝึกอบรม อายุและวิชาที่สอนเกี่ยวข้องกับความต้องการการรับการฝึกอบรม นอกจากนี้ได้เสนอแนะว่าการเตรียมโปรแกรมสำหรับครูอาชีวศึกษา ควรจะวางแผนความต้องการการฝึกอบรม และการประเมินความต้องการล่วงหน้าจะช่วยในการพิจารณาวางแผนงานเพื่อจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการต่างๆ ของครูและการศึกษาครั้งนี้ควรจะได้กระทำในส่วนอื่น ๆ ของประเทศด้วย

ไพรส์ (Prise, 1991 : 15) ได้กล่าวไว้ในนิตยสาร Adult learning ว่าองค์ประกอบสำคัญในการเรียนการสอน คือ การใช้สื่อการสอน นำมาประกอบการเรียนการสอนในรูปของการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและทรัพยากรการเรียนที่เน้นการใช้สื่อร่วมกันเป็นหมู่คณะทำให้สร้างบรรยากาศการเรียนที่ดีในการเรียนประหยัดเวลาเรียนและบุคลากรได้เป็นอย่างมาก

จากรายงานการศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของครูในต่างประเทศ สรุปได้ว่า มีความต้องการที่จะพัฒนาความรู้ความสามารถของตนให้ดีขึ้น โดยต้องการที่จะเสริมความรู้ความสามารถทั้งด้านการสอน การจัดวางโปรแกรมการศึกษาการฝึกอบรมเพิ่มเติมในการผลิตสื่อการสอนประเภทต่างๆ การวัดผลประเมินผลและในการจัดอบรมแต่ละครั้งนั้นก็ต้องการให้จัดได้ตรงกับความต้องการและความสนใจเพื่อที่จะนำผลที่ได้จากการฝึกอบรมนั้นไปใช้ในงานที่รับผิดชอบต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม Pibulsongkram Rajabhat University